

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i.
Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta

© Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i.

© Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta

Editor

prof. Róbert Lapko, Th.D., PhD.

Na preklade a príprave publikácie spolupracovali:

doc. Juraj Fenik, S.T.D. (SÚJS SAV, v.v.i.), doc. ThDr. Ing. SSLic. Jozef Jančovič,

PhD. (SÚJS SAV, v.v.i.), ThLic. Július Pavelčík, Th.D. (TF JČU),

prof. ThLic. Róbert Lapko, Th.D., PhD. (SÚJS SAV, v.v.i.),

PhDr. Katarína Dudová, PhD. (SÚJS SAV, v.v.i.).

Recenzenti

doc. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L.,

prof. ThDr. Pavol Farkáš, PhD., PhD.

PaedDr. Matej Považaj, CSc.

Technická redakcia a spracovanie textu

Bc. Martin Žeňuch

Publikácia patrí k výsledkom riešenia projektov:

APVV-20-0130 *Biblický text a jeho terminologické diskurzy v modernom spisovnom jazyku. Na príklade Listov apoštola Pavla.*

Zodpovedný riešiteľ: prof. ThLic. Róbert Lapko, Th.D., PhD.

VEGA 2/0015/22 *Recepcia biblickej rodinnej terminológie a motívov v slovanskom kultúrnom prostredí.*

Zodpovedný riešiteľ: prof. ThLic. Róbert Lapko, Th.D., PhD.

Pre Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i.

a Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta vydalo

vydavateľstvo POSTOJ MEDIA, s. r. o.

Elektronická verzia

ISBN 978-80-89994-81-6

EAN 9788089994816

Slavistický ústav Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied, v. v. i.
Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta

Prvý list Korint'anom

Nový preklad a krátky komentár

**DENNÍK
POSTOJ**

Bratislava 2023

PREDSLOV	9
ÚVOD DO PRVÉHO LISTU KORINŤANOM	11
PRVÝ LIST KORINŤANOM 1	14
Preklad	14
Poznámky	16
Intertextové prepojenia	19
PRVÝ LIST KORINŤANOM 2	20
Preklad	20
Poznámky	21
Intertextové prepojenia	23
PRVÝ LIST KORINŤANOM 3	24
Preklad	24
Poznámky	25
Intertextové prepojenia	27
PRVÝ LIST KORINŤANOM 4	28
Preklad	28
Poznámky	29
Intertextové prepojenia	30
PRVÝ LIST KORINŤANOM 5	31
Preklad	31
Poznámky	32
Intertextové prepojenia	34
PRVÝ LIST KORINŤANOM 6	35
Preklad	35
Poznámky	36
Intertextové prepojenia	38
PRVÝ LIST KORINŤANOM 7	39
Preklad	39
Poznámky	41
Intertextové prepojenia	44
PRVÝ LIST KORINŤANOM 8	45
Preklad	45
Poznámky	46
Intertextové prepojenia	48
PRVÝ LIST KORINŤANOM 9	49
Preklad	49
Poznámky	51
Intertextové prepojenia	54

PRVÝ LIST KORINŤANOM 10.....	55
Preklad	55
Poznámky	57
Intertextové prepojenia	59
PRVÝ LIST KORINŤANOM 11	60
Preklad	60
Poznámky	62
Intertextové prepojenia	65
PRVÝ LIST KORINŤANOM 12.....	66
Preklad	66
Poznámky	68
Intertextové prepojenia	70
PRVÝ LIST KORINŤANOM 13.....	71
Preklad	71
Poznámky	72
Intertextové prepojenia	73
PRVÝ LIST KORINŤANOM 14.....	74
Preklad	74
Poznámky	76
Intertextové prepojenia	78
PRVÝ LIST KORINŤANOM 15.....	79
Preklad	79
Poznámky	81
Intertextové prepojenia	83
PRVÝ LIST KORINŤANOM 16.....	84
Preklad	84
Poznámky	85
Intertextové prepojenia	86
KONZULTOVANÁ LITERATÚRA.....	87

Predslov

Rok kresťanskej kultúry 2023 na Slovensku pripomínajúci si 1160. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda chce podľa organizátorov vniesť do spoločnosti viac kultivovanosti a dôrazu na základné hodnoty kresťanstva, akými sú láska k blížnemu, vnútorná sloboda či poukazovanie na to, že každý má tu svoje miesto.

Boli to solúnski bratia, ktorí nadviazali na poslanstvo apoštola Pavla, aby priniesli vieru, kultúru a vzdelanie. Pavlove listy nemajú iba náboženský rozmer, ale pokrývajú aj kultúrne a antropologické hľadiská.

Platí to aj o štyroch Pavlových listoch napísaných konvertitom v Korinte. Pavol tu založil cirkev okolo roku 51 a svoje listy napísal v Efeze okolo rokov 54 až 56. Prvý list Korint'anom – pravdepodobne druhý v sekvencii Pavlových listov do Korintu (porov. 1 Kor 5,9.11) považuje sa za vysoko pastorálny spis, v ktorom Pavol ponúka podnety na riešenie viacerých praktických problémov trápiacich korintské spoločenstvo.

Grécki adresáti apoštola Pavla v Korinte boli v mnohom podobní dnešným Európankám a Európanom. Boli otvorení, zvedaví, intelektuálni, kultivovaní, ale aj pôžitkárski a snobski. Gréci v Korinte v polovici prvého storočia ovplyvnení intelektuálnou históriou od čias Sokrata, Platóna, Aristotela a ďalších renomovaných filozofov inklinovali dávať prvé miesto intelektu. Boli viac humanistami ako nábožensky presvedčenými, aj ich etika bola viac intelektuálnou ako založenou na strachu z Boha.

Pre Pavla bol intelekt dôležitý, ale vždy bol podriadený morálnemu zákonu a vôli toho, ktorý stvoril myseľ a telo. Aj preto Korint'anom napísal: „Nech sa nikto nevystatuje ľuďmi... vy patríte Kristovi“ (porov. 1 Kor 3,21-23). „Poznanie vedie k povyšovaniu, ale láska buduje“ (porov. 1 Kor 8,1).

V tzv. hymne na lásku v 1 Kor 13, najznámejšej časti 1 Kor, v ktorom sa neobjavuje zmienka o Bohu, Pavol predstavuje demonštráciu vznešenej cesty, náuky, v zdôraznení slovami Karla Bartha, že „iba láska sa počíta (1 Kor 13,1-3), len láska triumfuje (1 Kor 13,4-14) a jediná zostane (1 Kor 13,8-13)“.

Pavol pre lásku v Prvom liste Korint'anom používa grécky termín *agape*, t. j. starostlivá, obetavá a nesebecká láska, ktorý sa v extrabiblickej literatúre objavuje zriedka. Odborníci hymnus považujú za rétorickú ódu určenú ako exhortáciu pre korintských kresťanov, a to bez použitia imperatívov, ktoré priamo vyzývali poslucháčov k imitácii opísaného konania lásky.

Prvý list Korint'anom je typickým príkladom deliberatívnej rétoriky so zapracovaním inovatívnych metaforických vyjadrení vhodných pre literárny výskum, ktorými sa Pavol snažil ovplyvniť budúce praktiky kresťanskej obce v zhode s evanjeliom.

Autorský kolektív zameraním sa na Prvý list Korint'anom pokračuje vo výskume Pavlových autentických listov. Prvoradým cieľom je vytvoriť moderný, spisovný, nadkonfesionálny preklad starovekého textu, ktorého súčasťou sú textovokritické a výkladové poznámky nevyhnutné pre produkciu jazykovo aktuálneho prekladu a na uvedomelé porozumenie textu čitateľom. Prvým preloženým a publikovaným je už List Rimanom (1. vydanie v r. 2022 a 2., doplnené vydanie v r. 2023). Projekt svojím charakterom stojí na metodologickej a ideovej platforme vytvorenej predchádzajúcim, úspešne ukončeným projektom zameraným na evanjeliá podľa Lukáša a Jána.

Nový preklad Prvého listu Korint'anom a krátky komentár je súčasťou výstupov projektov *Biblický text a jeho terminologické diskurzy v modernom spisovnom jazyku. Na príklade Listov apoštola Pavla APVV-20-0130* a *VEGA 2/0015/22 Recepčia biblickej rodinnej terminológie a motívov v slovanskom kultúrnom prostredí*, ktorých snahou je aj poukázanie na úlohu šírenia Pavlových myšlienok v rozličných etapách európskeho a slovenského kultúrneho vývinu.

Práca na novom preklade novozákonných kníh je realizovaná v Slavistickom ústave Jána Stanislava SAV, v. v. i., v spolupráci s Centrom pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta v Košiciach.

Prekladatelia sa aj v prípade nového prekladu Prvého listu Korint'anom snažili o dôsledné a zrozumiteľné vyjadrenie zmyslu textu s citlivou pozornosťou voči vedľajším významom a s opatrným výberom slov, rešpektujúc moderné trendy slovenského jazyka. S rovnakou nádejou, pokorou i vďačnosťou za prípadné pripomienky k tomuto dielu ako v prípade predchádzajúcich nových prekladov autorský kolektív predkladá čitateľom novú verziu Prvého listu Korint'anom.

Úvod do Prvého listu Korint'anom

Pod Prvým listom Korint'anom sa rozumie korešpondencia apoštola Pavla cirkvi v Korinte, hlavnom meste rímskej provincie Achájsko, ktorú Pavol založil počas osemnásť mesačného pobytu v tomto meste v rámci svojej druhej misijnej cesty opísanej v Sk 16–18. Chronologicky spadá Pavlova návšteva v Korinte približne do rokov 50-51 alebo 51-52 a Lukáš ju zaznamenáva v Sk 18,1-18. Vzniknutá korintská komunita musela pozostávať prevažne z kresťanov pohanského pôvodu, ktorí nepochádzali z vyšších vrstiev spoločnosti (1,26-31), a patrili k nej aj otroci a kresťania židovského pôvodu. O prítomnosti posledne menovaných svedčí fakt, že Pavol v liste pomerne často cituje SZ a predpokladá znalosť kontextu SZ textov. Odborníci odhadujú, že počtom mohlo ísť o sto alebo viac ľudí. Po svojom odchode z Korintu do Efezu (Sk 18,18-19) adresoval Pavol tejto komunite jeden zo svojich listov.

Kánonický Prvý list Korint'anom v skutočnosti nie je prvý prípad Pavlovho písania do Korintu, pretože z jeho obsahu, konkrétne z veršov 5,9 („v predchádzajúcom liste som vám napísal“) a 5,11 („naozaj som vám napísal“), vyplýva, že už pred ním apoštol do Korintu istý list napísal. V ňom Pavol vyzval Korint'anov, aby sa nespoločovali s nemorálnymi ľuďmi, no tento kus korešpondencie sa nezachoval. Z ďalšieho verša, 7,1 („o tom, čo ste napísali“), vyplýva, že aj Korint'ania Pavlovi napísali list, v ktorom pravdepodobne reagovali na jeho prvý, stratený spis a kládli v ňom otázky ohľadom kresťanského prežívania sexuality a manželských vzťahov. Aj tento list sa však stratil. Pavol následne komponuje súčasný kánonický Prvý list Korint'anom, v ktorom reaguje na list od Korint'anov doručený delegáciou z Korintu (16,17), ako aj na správy z domácnosti Chloe (1,11) a na ústne fámy ohľadom Korint'anov (5,1). Z viacerých kanálov sa teda apoštolovi dostali do uší informácie o cirkvi v Korinte a na ne sa rozhodol zareagovať listom. Ten bol napísaný z Efezu (16,8) možno na jar roku 54. Hoci sa medzi niektorými vedcami uvažuje, že vznikol ako kompilát viacerých predošlých spisov, väčšina zastáva jeho jednotu.

Z obsahu listu sa dá usúdiť, že Pavol v ňom reaguje na problémy v Korinte, a hlavným z nich boli spory a rozdelenia medzi členmi obce na základe sympatizovania s istými vedúcimi postavami pre život komunity – Pavlom, Kéfasom a Apolom (1,11-12). Okrem toho existovali nezhody v postojoch k téme manželstva a sexuality, jedenia mäsa použitého v pohanských kultoch, konflikty pri slávení Eucharistie a napätia pri zdôrazňovaní chariziem, najmä hovorenia v jazykoch. Ďalej bol v Korinte problém zmiešaných manželstiev, v ktorých jedna stránka bola kresťanskou a druhá zostala pohanom.

V Korinte sa vytvorila aj skupina, ktorá popierala vzkriesenie z mŕtvych na základe presvedčenia, že človek pomocou krstu a Eucharistie získava podiel na večnom živote a fyzická smrť je už nepodstatná a ani vzkriesenie tela nemá význam. Ďalším problémom bola skupina sexuálnych asketikov, ktorí podporovali zdržanlivosť v rámci manželstva a pravdepodobne zastávali názor, že zmiešané manželstvá by sa mali rozviesť z dôvodu „nečistoty“ – teda možného poškvrnenia veriacej stránky neveriacou. Z obsahu listu sa nedá usúdiť, že by v komunite vznikli problémy z dôvodu príchodu iných evanjelizátorov zvonku, ako tomu bolo neskôr v prípade Druhého listu Korint'anom. Všeobecne teda platí, že hlavným problémom, na ktorý Pavol v tomto liste reaguje, sú rôzne rozdelenia v rámci korintskej cirkvi. V diele, ktoré má charakter napomínajúceho listu, sa apoštol prihovára komunite rozdelenej na viacerých frontoch, a rôznymi argumentmi sa snaží povzbudiť ich k jednote a odstúpenia od trieštenia spoločenstva.

Rôzne pojednania v rámci Pavlovej odpovede na uvedené problémy sa dajú zúžiť na hlavnú tému listu a tou je cirkev, jej budovanie a jednota. V porovnaní s inými Pavlovými listami sa tu slovo „cirkev“ vyskytuje oveľa častejšie – devätnásťkrát – a to vo všetkých častiach spisu. List je adresovaný „Božej cirkvi, ktorá je v Korinte“ (1,2), čím Pavol automaticky vsúva do textu myšlienku jednoty a uvádza, že v Korinte existuje iba jedna cirkev. Trieštenie spoločenstva z dôvodu nezdravého uctievania jedného z vodcov Pavol koriguje tvrdením, že apoštolí sú v skutočnosti na poslednom mieste a Kristus nemôže byť rozdelený. Preto je nerozumné rozbíjať cirkev sympatizovaním iba s jedným vodcom. Kapitola 3 obsahuje metafory cirkvi ako Božieho poľa, Božej stavby a Božieho chrámu, čím sa tiež podporuje myšlienka jednoty. Najvýraznejším ekleziologickým obrazom je metafora cirkvi ako Kristovho tela (kap. 12), ktorého jednotlivé časti musia fungovať v harmónii a vzájomne sa potrebujú. Metafora tela-cirkvi sa v Pavlovej korešpondencii objavuje po prvý krát práve na tomto mieste. Slovo „cirkev“ sa najčastejšie objavuje v kap. 14, kde sa vzťahuje na zhromaždené spoločenstvo, ktoré sa nebuduje hovorením v jazykoch – to je často pochopiteľné iba tým, čo takto hovoria – ale prorokovaním, teda efektívnym kázaním. V súvislosti s obrazom cirkvi sa často objavuje výraz „budovať“ (napr. 8,1; 8,10; 10,23; 14,4), ktorý napovedá, že budovanie cirkvi veľmi leží Pavlovi na srdci a malo by byť cieľom života v spoločenstve. Nie propagovanie vlastnej charizmy, ale budovanie iných členov cirkvi je ideál kresťanského života. Popri téme cirkvi dominuje v tomto liste aj téma lásky, a to najmä vďaka hymnu na lásku (kap. 13), pomocou ktorého Pavol adresátov učí, že láska k iným členom spoločenstva je dôležitejšia ako praktizovanie mimoriadnych chariziem. Jej absencia človeka úplne znehodnocuje. Tu je dôležitý aj fakt, že jedno z posledných

povzbudení v liste (16,14) je príkaz, aby sa všetko medzi adresátmi dialo v láske. Povzbudenie korinského spoločenstva k jednote a láske je tak hlavným zámerom Pavlovho prvého listu do Korintu.

Prvý list Korint'anom 1

Preklad

¹ Pavol, z Božej vôle povolaný za apoštola Krista Ježiša, a brat Sostenes,
² Božej cirkvi, ktorá je v Korinte, posväteným v Kristovi Ježišovi, povolaným za svätých, a spolu s nimi všetkým, ktorí vyzývajú meno nášho Pána Ježiša Krista na každom mieste u nich aj u nás: ³ Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista.

⁴ Ustavične vzdávam vd'aky svojmu Bohu za vás pre Božiu milosť, ktorú ste dostali v Kristovi Ježišovi. ⁵ Veď vo všetkom ste boli v ňom obohatení, v každej reči a v každom poznaní, ⁶ lebo svedectvo o Kristovi bolo upevnené medzi vami. ⁷ Tak vám vôbec nechýba nijaký dar milosti, kým očakávate zjavenie nášho Pána Ježiša Krista. ⁸ On vás bude aj posilňovať až do konca, aby ste neboli obžalovaní v deň nášho Pána Ježiša Krista. ⁹ Verný je Boh, ktorý vás povolal do spoločenstva svojho Syna Ježiša Krista, nášho Pána.

¹⁰ Proším vás, bratia, pre meno nášho Pána Ježiša Krista, aby ste všetci hovorili to isté a neboli medzi vami roztržky, ale aby ste boli dokonale jednotní v rovnakom zmýšľaní a v rovnakom úsudku. ¹¹ Lebo ľudia z domu Chloe mi o vás, bratia moji, oznámili, že sú medzi vami spory. ¹² Myslím na to, že každý z vás hovorí niečo iné. Jeden: „Ja som Pavlov,“ ďalší: „Ja Apollov,“ ďalší: „Ja Kéfasov“ a ďalší: „Ja Kristov.“ ¹³ Je Kristus rozdelený? Vari bol Pavol za vás ukrižovaný alebo v mene Pavla ste boli pokrstení? ¹⁴ Ďakujem Bohu, že som nikoho z vás nepokrstil, okrem Krispa a Gája, ¹⁵ takže nikto nemôže povedať, že ste boli pokrstení v mojom mene. ¹⁶ No pokrstil som aj ľudí zo Stefanasovho domu, inak neviem, či som niekoho ďalšieho pokrstil. ¹⁷ Veď Kristus ma neposlal krstiť, ale hlásať evanjelium, nie však v múdrosti slova, aby nebol vyprázdnený Kristov kríž.

¹⁸ Lebo slovo o kríži je bláznovstvom pre tých, čo sú na ceste do záhuby, pre tých však, čo sú na ceste k spásu, teda pre nás, je Božou mocou. ¹⁹ Veď je napísané: „Zničím múdrosť múdrych a rozumnosť rozumných odstránim.“ ²⁰ Kde je múdry, kde zákonník a kde mudrlant, ktorí patria do tohto veku? Neobrátil vari Boh múdrosť tohto sveta na hlúposť? ²¹ Lebo keď svet obklopený Božou múdrosťou nepoznal svojou múdrosťou Boha, Boh sa rozhodol spasiť tých, čo veria, bláznovstvom ohlasovania. ²² Zatiaľ čo Židia žiadajú znamenia a Gréci hľadajú múdrosť, ²³ my ohlasujeme ukrižovaného Mesiáša, pre Židov pohoršenie, pre pohanov hlúposť, ²⁴ ale práve pre povolaných, tak pre Židov, ako aj Grékov, Mesiáša, Božiu moc a Božiu múdrosť. ²⁵ Lebo čo je u Boha hlúpe, je múdrejšie než ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie než ľudia.

²⁶ Ved' sa pozrite na svoje povolanie, bratia, že nie sú medzi vami mnohí múdri z ľudského pohľadu ani mnohí mocní, ani mnohí urodzení, ²⁷ ale čo je v očiach sveta hlúpe, vyvolil si Boh, aby zahanbil múdrych, a čo je v očiach sveta slabé, vyvolil si Boh, aby zahanbil to, čo je silné; ²⁸ Boh si tiež vyvolil, čo je v očiach sveta neurodzené a opovrhované; vyvolil si to, čo nie je, aby zrušil to, čo je, ²⁹ aby sa nijaký človek nevychvaľoval pred Bohom. ³⁰ Vďaka nemu ste vy v Kristovi Ježišovi, ktorý sa pre nás stal múdrosťou od Boha, tak spravodlivosťou, ako aj posvätením a vykúpením, ³¹ aby sa splnilo, ako je napísané: „Kto sa chváli, nech sa chváli v Pánovi.“

Poznámky

1,2

Preklad „povolaným za svätých“ (κλητοῖς ἁγίοις) v súvislosti s adresátmi zodpovedá prekladu podobného slovného spojenia „povolaný za apoštola“ (κλητὸς ἀπόστολος) v 1,1. Základom tak dôstojnosti veriacich kresťanov, ako aj Pavlovej osobitnej apoštolskej autority je Božie povolanie, nie osobnostné kvality človeka.

Genitívy osobných zámien αὐτῶν καὶ ἡμῶν na konci verša pôsobia ako akési dodatočné vysvetlenie. Syntakticky sa môžu vzťahovať (1) tak na ἐν παντὶ τόπῳ („na každom mieste u nich aj u nás“), (2) ako aj na τοῦ κυρίου („nášho Pána Ježiša Krista, tak ich, ako aj nášho“). Za prvú alternatívu, ktorú sme prijali aj v našom preklade, hovorí predovšetkým ich bezprostredná súvislosť s „každým miestom“. V tomto prípade Pavol zdôrazňuje geografickú univerzálnosť a jednotu cirkvi, ktorá na všetkých miestach vzyva meno Pána Ježiša Krista a ktorej je korintské spoločenstvo organickou súčasťou. Pri druhej alternatíve Pavol zdôrazňuje jednotu vyznávanej viery svojej a Korint'anov („nášho Pána“) a všetkých ostatných („ich Pána“).

1,5

Grécka spojka ὅτι („že, pretože“, tu preložená ako „ved“) môže mať na tomto mieste vo vzťahu k predchádzajúcemu veršu niekoľko funkcií: (1) bližšie objasňuje podstatné meno χάρις (v zmysle „milosť...“, ktorá sa prejavuje v tom, že vo všetkom ste boli v ňom obohatení...“); (2) formuluje predmet vďaka slovesa εὐχαριστῶ („vzdávam vďaka... za to, že vo všetkom ste boli v ňom obohatení...“); (3) má kauzálny význam „v Kristovi Ježišovi, lebo vo všetkom ste boli v ňom obohatení...“. V našom preklade sa prikláňame k interpretácii, ktorá vetu v 5. verši chápe ako vysvetlenie toho, v čom spočíva darovaná milosť. Korint'ania sa nestali bohatými na všetky duchovné dary milosti (v. 7), najmä „slova/reči“ a „poznania“, sami zo seba, na základe svojho vlastného úsilia, ale na základe svojho postavenia „v Kristovi Ježišovi“ a jeho pôsobením.

V spojení („v každej reči“) λόγος („slovo“) označuje dar reči v zmysle výrečnosti, istej vyššej rétorickej úrovne vyjadrovania skúsenosti viery a poznania spojeného s vierou.

1,8

Slovné spojenie „deň nášho Pána Ježiša Krista“ ukazuje na posledný deň, ktorý je zároveň dňom posledného súdu, preto je vhodné prídavné meno ἀνεγκλήτους (dosl. „bez obžaloby“) preložiť tak, aby zapadalo do tohto súdneho kontextu. Svojím významom totiž ukazuje na tých, ktorých nemožno obžalovať.

1,10

V súvislosti s particípiom *κατηρτισμένοι* („dokonale jednotní“) na tomto mieste prevažuje myšlienka poriadku, usporiadanosti, jednoty, súdržnosti. Na vyjadrenie dokonalosti ako najvyššieho a neprekonateľného stupňa určitej kvality alebo vlastnosti sa používa adjektívum *τέλειος*, ktoré Pavol pozná a v tomto liste tiež používa (2,6; 13,10; 14,20).

1,12

Spojenia „Ja som Pavlov“, „Ja Apollov“, „Ja Kéfasov“ treba chápať obrazne, vyjadrujú príslušnosť ku skupine, ktorá sa k uvedeným osobám hlási („ja patríam k Pavlovej skupine“ atď.). Keby sa chápali doslovne, tak grécka genitívna väzba (v zmysle prívlastňovacieho genitívu) skôr by vyjadrovala osobné vlastníctvo, o ktoré tu však nejde.

V tejto súvislosti sa pre posledné „Ja Kristov“ ako najvhodnejšie vysvetlenie javí to, ktoré ho považuje za Pavlov ironický dodatok k predchádzajúcim trom skupinám, ktorý má ukázať ich absurdnosť. Veriaci v Krista by nemali byť rozštiepení kvôli kresťanským osobnostiam, lebo Kristus nie je rozdelený, ako ukazuje nasledujúci verš.

1,13

Slovami „v mene Pavla ste boli pokrstení“ apoštol robí narážku na krstnú formulu „byť pokrstený v mene Pána Ježiša“. Grécka väzba *βαπτίζεσθαι εις τὸ ὄνομα* (dosl. „byť pokrstený v meno“) okrem 1 Kor 1,13.15 sa inde v Pavlových listoch nenachádza. „Byť pokrstený v meno Krista“ znamená byť tajomným spôsobom, ale skutočne včlenený, „vnorený“ do Krista (porov. Rim 6,3), preto byť s ním úzko bytostne spojený.

Spojenie *εις τὸ ὄνομα* môže označovať tak vzťah prináležitosti, ako aj podstatný vzťah k niečomu, resp. niekomu takým spôsobom, ktorý ho odlišuje od iného vzťahu. Krst je takto predstavený ako rítus, ktorý je zásadným spôsobom určený Ježišom Kristom, jeho osobou a jeho dielom. Byť pokrstený, „ponorený“ do Krista potom znamená, že sa človek stáva Kristovým vlastníctvom a je začlenený pod jeho vládu. Na základe toho sa ukazuje nezmyselnosť počinania niektorých Korint'anov. Kto je pokrstený v Krista, nemôže patriť už nijakému učiteľovi, apoštolovi alebo misionárovi ani Pavlovi. Patrí celý len Kristovi, ktorý za neho zomrel a ktorému jedinému vďačí za svoju spásu.

1,17

Genitívna väzba *ἐν σοφίᾳ λόγου* („v múdrosti slova“) môže nielen sama osebe, ale aj vzhľadom na kontext zahŕňať tak (1) obsahový aspekt v zmysle „slovo ľudskej múdrosti“, teda múdrosti chápanej ako dôsledok rýdzo ľudského

výkonu, napr. štúdia a premýšľania, ako aj (2) formálny aspekt s dôrazom na možno až príliš vyumelkovaný charakter ľudského slova, resp. na výrečnosť v tom zmysle, že múdrosť treba vyjadrovať vznešenými, strojenými, štylizovanými slovami. Keby sme chceli oba aspekty prepojiť, tak by sa ponúkal preklad „strojené slová ľudskej múdrosti“. Predložka ἐν („v“) má inštrumentálny význam: „hlásať evanjelium nie strojenými slovami ľudskej múdrosti“.

„Aby nebol vyprázdnený Kristov kríž“ znamená, aby nebol zbavený svojho vykupiteľského účinku. Ježišova smrť ako smrť Mesiáša na kríži je zdrojom pohoršenia pre Židov aj pre pohanov, lebo sa vymyká zvyčajným mesiánskym predstavám vtedajšej doby. Toto pohoršenie môže byť zámerne „obaľované“ do príťažlivých, štylizovaných a učných slov takým spôsobom, že jadro posolstva o ukrižovanom Mesiášovi, Spasiteľovi sa v ňom celkom stratí.

1,18

Bláznovstvo v protiklade s múdrosťou tu neoznačuje jej nedostatok, ale úplný protiklad k nej. Slovo μωρία sa v NZ nachádza len v 1 Kor 1,18.21.23; 2,14; 3,19. Ako jeho prekladové ekvivalenty volíme buď „bláznovstvo“, alebo „hlúposť“.

1,21

Slová „obklopený Božou múdrosťou“, doslovne „v múdrosti Boha“, ukazujú na Božiu múdrosť prítomnú a vnímateľnú vo svete.

1,23

Spojenie Χριστὸν ἐσταυρωμένον je preložené slovami „ukrižovaného Mesiáša“, aby sa explicitne vyjadrilo, v čom konkrétne spočíva pohoršenie pre obe strany, Židov i pohanov. Preklad „ukrižovaného Krista“ by na tomto mieste mohol skôr evokovať vnímanie „Krista“ ako vlastného mena, čím by sa zastrel jeho významovo-funkčný význam.

1,26

V spojení σοφοὶ κατὰ σάρκα („múdri z ľudského pohľadu“) slovo σάρξ („telo“) neoznačuje telesný rozmer človeka v protiklade k jeho duchovnej stránke, ale vyhranenie rýdzo ľudskej perspektívy prejavujúce sa posudzovaním postavenia druhých len na základe ľudských svetských štandardov.

Intertextové prepojenia

- [1,1] Rim 1,1.
- [1,2] Sk 18,1-11.
- [1,7] Tít 2,13; Flp 3,20.
- [1,8] Flp 1,6.
- [1,9] 1 Jn 1,3.
- [1,10] Flp 2,2.
- [1,12] 3,4,22; 16,12; Sk 18,24-28.
- [1,14] Sk 18,8; Rim 16,23.
- [1,16] 16,15-17.
- [1,17] 2,1.4.
- [1,18] 2,14; Rim 1,16.
- [1,19] Iz 29,14.
- [1,20] Iz 19,12; Jób 12,17.
- [1,22] Mt 12,38; 16,1 Sk 17,18-21.
- [1,23] 2,2; Gal 3,1; 5,11.
- [1,27] Jak 2,5; Mt 5,3.
- [1,29] Rim 3,27; Ef 2,9.
- [1,30] Rim 4,17; 6,11; 3,24-26; 2 Kor 5,21; Ef 1,7; Kol 1,14; 1 Sol 5,23.
- [1,31] Jer 9,23; 2 Kor 10,17.

Prvý list Korint'anom 2

Preklad

¹ Ja sám, keď som k vám prišiel, bratia, prišiel som vám ohlasovať Božie tajomstvo nie vznešenou rečou alebo múdrosťou. ² Lebo som sa rozhodol nepoznať medzi vami nič iné, iba Ježiša Krista, a to ukrižovaného. ³ Ja sám som došiel k vám so slabosťou a bázňou i veľkým chvením ⁴ a moja reč a moje hlásanie neboli v presvedčivých slovách múdrosti, ale v prejave Ducha a moci, ⁵ aby vaša viera nespočívala na ľudskej múdrosti, ale na Božej moci.

⁶ Čo sa týka múdrosti, ktorú ohlasujeme medzi dokonalými, nejde o múdrosť tohto veku ani o múdrosť vládcov tohto veku, ktorí sa pomíňajú, ⁷ ale ohlasujeme Božiu múdrosť, ktorá bola skrytá v tajomstve, a Boh ju predurčil pred vekmi na našu slávu. ⁸ Tú múdrosť nikto z vládcov tohto veku nepoznal, lebo keby ju boli poznali, neboli by ukrižovali Pána slávy. ⁹ Ale ohlasujeme, ako je napísané: „To, čo oko nevidelo a ucho nepočulo a nevystúpilo do srdca človeka, to, čo Boh pripravil tým, čo ho milujú.“ ¹⁰ To nám Boh zjavil skrze Ducha, lebo Duch skúma všetko, aj Božie hlbiny. ¹¹ Lebo kto z ľudí vie, čo je v človeku, ak nie duch človeka, ktorý je v ňom? Tak aj čo je v Bohu, nepozná nikto iný, iba Boží Duch. ¹² My sme však neprijali ducha sveta, ale Ducha, ktorý je z Boha, aby sme vedeli, čo nám Boh daroval; ¹³ o tom aj hovoríme nie slovami naučenými z ľudskej múdrosti, ale slovami naučenými od Ducha, a tak duchovné veci vysvetľujeme duchovnými slovami. ¹⁴ Telesný človek však neprijíma veci Božieho Ducha, lebo sú pre neho hlúposť, a nemôže ich poznať, lebo sa posudzujú duchovne. ¹⁵ Ale duchovný človek posudzuje všetko, jeho však nikto nemôže posúdiť. ¹⁶ Veď kto poznal Pánovo zmýšľanie, žeby ho mohol poučať? My však máme Kristovo zmýšľanie.

Poznámky

2,1

Pod „Božím tajomstvom“ má Pavol na mysli „slovo o kríži“ (1,18) v kontraste s „ľudskou múdrosťou“ (2,5). Boh odhalil význam tohto tajomstva vo zvesti o kríži. Pavol hovorí o „Božom tajomstve“ vzhľadom na spôsob jeho zjavenia. Toto tajomstvo jednoducho nejde ohlasovať „vznešenou rečou alebo múdrosťou“ (2,1), lebo sa vzťahuje na kríž (2,7-8), na Božie zjavenie sa v kríži. Odhalenie tohto tajomstva je spojené s jeho ohlasovaním (καταγγέλλειν), čím sa ukazuje jeho obsahová súvzťažnosť s evanjeliom (porov. 9,14: τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν). Účinnosť zvestovania tohto Božieho tajomstva závisí od zjavenia, nie od ľudských intelektových a rečových schopností.

2,3

Slová „som došiel k vám“ sú prekladom spojenia ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. Týmto spôsobom sa v gréčtine chce vyjadriť prítomný rozdiel oproti „prišiel som“ (ἦλθον) z 1. verša.

2,4

Genitívnu väzbu v spojení „v prejave Ducha a moci“ (ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως) z hľadiska významu možno interpretovať niekoľkými spôsobmi. Prikláňame sa k variantu, že ide o subjektový genitív: sú to práve Duch a moc, ktorí svojimi prejavmi potvrdzujú pravdu Pavlovho ohlasovania.

2,7

Predložkové spojenie „v tajomstve“ (ἐν μυστηρίῳ) môže sa vzťahovať buď na sloveso λαλοῦμεν („ohlasujeme“) v zmysle „ohlasujeme Božiu múdrosť vo forme tajomstva“, alebo na podstatné meno σοφία v zmysle „ohlasujeme Božiu múdrosť, ktorá existuje ako tajomstvo“. V preklade sme sa rozhodli pre druhú alternatívu, ktorá lepšie zodpovedá kontextu. Oným tajomstvom Božej múdrosti nie je nejaký vyšší stupeň tajného poznania, ale „Ježiš Kristus, a to ukrižovaný“ (2,2), „slovo o kríži“ (1,18), ktoré bez ohlasovania zostáva ľudskému oku „skryté“.

2,9

Slová uvedené v podobe priamej citácie nikde v SZ v tomto znení ne nájdeme. Za možné zdroje sa zvyčajne uvádzajú Iz 64,4 a 52,15 pre prvú časť citátu; Iz 65,16e alebo Jer 3,16 pre druhú časť; Sir 1,10. Pre Pavla uvedené slová majú evidentne kvalitu a hodnotu slov z Písma, ktorými zhŕňa charakter

eschatologického rozmeru skrytej múdrosti Boha, totiž nepredstaviteľné požehnanie pre všetkých, ktorí ho milujú.

2,11

Vo fráze τὰ τοῦ ἀνθρώπου („čo je v človeku“) člen v tvare akuzatívu plurálu neutra (τὰ) má substantívny význam, ktorý by sa doslovne dal vyjadriť ako „tie veci človeka“. Genitív τοῦ ἀνθρώπου sa azda najvhodnejšie interpretuje ako privlastňovací genitív („to, čo patrí k človeku“). Fráza je opisom pre podstatu človeka – to, čo robí človeka tým, čím je. Len duch, ktorý je v človeku, môže poznať to, čo sa týka človeka. Uvedená interpretácia dobre korešponduje so spojením τὰ τοῦ θεοῦ („čo je v Bohu“). Iba Boží Duch totiž môže skúmať a poznať Božiu podstatu.

2,13

Pri formulácii πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες („duchovné veci vysvetľujeme duchovnými slovami“) prikláňame sa k možnosti, že sloveso συγκρίνω tu má význam „vysvetľovať“ a datív πνευματικοῖς označuje slová, ktorými sa vysvetľovanie uskutočňuje.

2,14

Adjektívum ψυχικός vystupuje v protiklade k πνευματικός, „duchovný“, preto jeho základný význam by sa dal negatívne vymedziť slovom „neduchovný“. To by vyjadriло charakteristiku takého človeka, ktorý nie je schopný prijať Ducha, otvoriť sa jeho pôsobeniu, a všetko to, čo sa s Duchom spája alebo od neho závisí, považuje za „hlúposť“. Na druhej strane je toto adjektívum odvodené od podstatného mena ψυχή zvyčajne prekladaného ako „duša“. Je azda dobré vziať do úvahy význam ψυχή ako oživujúceho princípu, ako toho, čo umožňuje fungovanie životných funkcií človeka, teda to, čo z neho robí živú bytosť na rýdzo prirodzenej roviny.

Intertextové prepojenia

[2,1] 1,17.

[2,2] 1,23; Gal 6,14.

[2,4] 4,20; Rim 15,19; 1 Sol 1,5.

[2,5] 2 Kor 4,7.

[2,9] Iz 52,15; 64,3.

[2,10] Mt 11,25; 13,11; 16,17.

[2,16] Múd 9,13; Iz 40,13; Rim 11,34.

Prvý list Korint'anom 3

Preklad

¹ Ja sám, bratia, nemohol som k vám hovoriť ako k duchovným, ale ako k telesným, ako k nedospelým v Kristovi. ² Dal som vám piť mlieko, nie jesť pokrm, lebo ste ho ešte neboli schopní prijať. No ešte ani teraz toho nie ste schopní, ³ lebo ste ešte telesní. Kým je totiž medzi vami závisť a kým sú medzi vami spory, nie ste azda telesní a nesprávate sa iba ľudsky? ⁴ Keď totiž niekto hovorí: „Ja som Pavlov“, iný zas: „Ja Apollov“, či nie ste len ľudia? ⁵ Teda čím je Apollo? A čím je Pavol? Služobníkmi, vďaka ktorým ste uverili, a každý slúžil tak, ako mu dal Pán. ⁶ Ja som zasadil, Apollo zalial, ale Boh dával rásť. ⁷ A tak ani ten, kto sadi, nie je nič, ani ten, kto zalieva, ale ten je niečím, kto dáva rásť, čiže Boh. ⁸ Teda kto sadi a kto zalieva, obaja sú jedno, každý však dostane svoju odmenu podľa vlastnej námahy. ⁹ My sme totiž spolupracovníci Boha, vy ste Božie pole, Božia stavba. ¹⁰ Podľa Božej milosti, ktorá mi bola daná, ako múdry staviteľ som položil základ a iný na ňom stavia. Každý však nech si dáva pozor, ako na ňom stavia, ¹¹ lebo iný základ nikto nemôže položiť okrem toho, čo je už položený, a ním je Ježiš Kristus. ¹² Ak potom niekto stavia na tomto základe zo zlata, striebra, vzácnych kameňov alebo z dreva, sena či slamy, ¹³ dielo každého vyjde najavo, lebo ten deň ho ukáže, pretože ono sa má zjaviť v ohni; a aké je dielo každého, to sám oheň preskúša. ¹⁴ Ak dielo, ktoré niekto postavil, zostane, ten dostane mzdu. ¹⁵ Ak dielo niekoho úplne zhorí, ten utrpí škodu, ale sám sa zachráni, a to tak, akoby prešiel cez oheň.

¹⁶ Neviete, že ste Boží chrám, keďže Boží Duch prebýva vo vás? ¹⁷ Ak niekto Boží chrám ničí, toho zničí Boh, lebo Boží chrám je svätý – a ním ste vy. ¹⁸ Nech nikto neklame sám seba! Ak sa niekto medzi vami nazdáva, že je v tomto veku múdry, nech sa stane hlúpym, aby sa stal múdrom. ¹⁹ Lebo múdrosť tohto sveta je hlúposťou pred Bohom. Je totiž napísané: „On chytá múdrych v ich ľstivosti“; ²⁰ a zasa: „Pán vie, že myšlienky múdrych sú márne.“ ²¹ A tak nech sa nikto nevystatuje ľuďmi, lebo vám patrí všetko: ²² či Pavol, Apollo alebo Kéfas, či svet, život alebo smrť, či prítomné alebo budúce veci; vám patrí všetko, ²³ ale vy patríte Kristovi, Kristus však Bohu.

Poznámky

3,3

Spojenie „iba ľudsky“ (κατὰ ἄνθρωπον) vyjadruje skutočnosť, že život oslovených korintských kresťanov sa riadi len rýdzo ľudskými, teda svetskými spoločenskými konvenciami. Takýto prístup k životu je dôsledkom ich „telesnosti“, to znamená, že je určený len tým, čo je spojené s telesnou existenciou človeka. V opozícii proti takémuto spôsobu života je v kontexte viery v Ježiša Krista správanie človeka, ktorý sa dáva viesť Duchom Svätým v zhode s vôľou Boha a jeho požiadavkami na človeka. Uvedený protiklad je v 3,1 explicitne vyjadrený termínmi „telesný“ a „duchovný“. Život „telesného“ človeka je zásadne určený jeho materiálne obmedzenou a v sebe uzavretou existenciou, a preto nie je schopný a ochotný otvoriť sa pôsobeniu Ducha a žiť pod jeho vedením. V korintskom spoločenstve sú pre Pavla markantnými prejavmi „telesnej“ existencie najmä „závisť a spory“.

3,8

Pavlov výrok o spoločnom sadení a zalievaní ukazuje na to, že s Apollom, aj keď každý svojim osobitným spôsobom, spoločne pracujú na tom istom diele, pričom celé dielo riadi sám Boh. V rámci takéhoto postavenia kresťanských apoštolov nie je dôvod na uprednostňovanie jedného pred druhým, ako to robia korintskí kresťania, keď sa na nich odvolávajú, v dôsledku čoho existujú medzi nimi spory, hádky a rozštiepené spoločenstvo.

3,9

Genitív θεοῦ συνεργοί („spolupracovníci Boha“) dá sa chápať ako genitív vlastníctva, ktorým Pavol vyjadruje, že obaja, on a Apollo, patria Bohu. Pavol seba a Apolla považuje za bezvýznamných na projekte spásy, ktorého jediným tvorcom je Boh. Oni sú spolu, každý svojou špecifickou činnosťou, v jeho službách. V ďalšej časti verša „vy ste Božie pole, Božia stavba“ treba oba genitívy (θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή) chápať ako subjektové v zmysle „pole, ktoré obrába Boh“, resp. „stavba, ktorú stavia Boh“.

3,13

Tento verš je vo svojej prvej polovici nápadný kumuláciou termínov súvisiacich s odhalením, resp. zjavením (φανερὸν γενήσεται, „vyjde najavo“; δηλώσει „ukáže“, ἀποκαλύπτεται „mä sa zjavit“). Všetky sú pritom nejakým spôsobom spojené s odhalením „diela“ v deň Božieho eschatologického súdu tu označeného ako „ten deň“ (ἡ ἡμέρα). Akcent celého verša je položený na „dielo každého“ (ἐκάστου τὸ ἔργον). V deň súdu pôjde o odkrývanie skutočného

charakteru diela, resp. jeho kvality, ako naznačuje použité adjektívum ὁποῖόν s doslovným významom „akého druhu“, „akej kvality“. Jediným kritériom jeho posúdenia je pritom horľavosť či nehorľavosť materiálu, z ktorého je postavené. Za obrazom kvality materiálu sa skrýva kvalita práce šíriteľov evanjelia prejavujúca sa v živote veriaceho spoločenstva ako celku, ktoré je „produktom“ ich misijného pôsobenia. Rozhodujúcim prostriedkom celého procesu eschatologického posudzovania kvality je oheň, ktorý tak v rámci uvedeného obrazu nemá trestajúcu funkciu, ale testujúcu.

3,15

Sloveso ζημιωθήσεται („utrpí škodu“) treba chápať v zmysle „príde o odmenu“, teda ako protiklad k μισθὸν λήμψεται („dostane mzdu“).

V prípade slovesa σωθήσεται („zachráni sa“) možno v rámci predstavy záchrany z horiacej stavby uvažovať nielen o prekladovej možnosti „sám sa zachráni, a to tak, akoby prešiel cez oheň“, ale aj o možnosti „bude zachránený, a to tak, akoby bol prenesený cez oheň“, teda akoby vynesení z horiacej stavby.

3,16

Spoločenstvo veriacich je priamo „Božím chrámom“, teda viditeľným miestom Božej prítomnosti, miestom, v ktorom prebýva sám Boží Duch. Pomocou predstavy o Božom chráme Pavol kladie dôraz na jednotu spoločenstva veriacich, v Korinte narúšanú rôznymi frakciami. Nejednota jednoducho nezodpovedá božskému charakteru cirkvi vyplývajúcej z jej božského pôvodu.

Intertextové prepojenia

[3,2] Hebr 5,12-14.

[3,3] Jak 3,13-16.

[3,4] 1,12.

[3,6] Sk 18,1-11.24-28.

[3,9] Ef 2,20-22; 1 Pt 2,5.

[3,13] Mt 3,11-12; 2 Sol 1,7-10.

[3,16] 6,19; 2 Kor 6,16; Ef 2,20-22.

[3,18] 8,2; Iz 5,21; Gal 6,3.

[3,19] 1,20; Jób 5,12-13.

[3,20] Ž 94,11.

[3,21] 4,6; Rim 8,32.

Prvý list Korint'anom 4

Preklad

¹ Tak nech nás ľudia pokladajú za služobníkov Krista a správcov Božích tajomstiev. ² Pritom sa navyše od správcov vyžaduje, aby sa každý osvedčil ako verný. ³ Mne však veľmi málo záleží na tom, či ma súdite vy alebo ľudský súd; ale ani sám seba nesúdím. ⁴ Nie som si totiž ničoho vedomý, ale to ma neospravedlňuje, lebo Pán je môj sudca. ⁵ Preto nesúďte nič predčasne, kým nepríde Pán, ktorý vynesie na svetlo to, čo je skryté v tme, aj vyjaví úmysly srdca. A vtedy každý dostane pochvalu od Boha. ⁶ Toto však, bratia, použil som na seba a Apolla kvôli vám, aby ste sa na nás naučili nezmýšľať nad to, čo je napísané, nech sa nepovyšujete jeden s druhým nad ďalším.

⁷ Veď kto ti dáva vyniknúť? Čo máš, čo si nedostal? Ak si však dostal, prečo sa vychvaľuješ, akoby si nebol dostal? ⁸ Už ste sa nasýtili, už ste zbohatli, bez nás ste začali kralovať; a kiežby ste aj kralovali, aby sme aj my spolu s vami kralovali. ⁹ Nazdávam sa totiž, že Boh nás apoštolov ustanovil za posledných ako odsúdených na smrť, lebo sme sa stali divadlom pre svet, anjelov i ľudí. ¹⁰ My sme blázni pre Krista, vy však rozumní v Kristovi; my slabí, vy však silní; vy slávni, my však bezcenní. ¹¹ Až do tejto hodiny sme hladní, smädní a nahí, bijú nás päťami, sme bez domova ¹² a ťažko pracujeme vlastnými rukami; keď nás hania, žehnáme; keď nás prenasledujú, my to znášame; ¹³ keď nás ohovárajú, hovoríme priateľsky; stali sme sa akoby odpadom v očiach sveta, vyvrhelmi pred všetkými až doteraz. ¹⁴ Toto nepíšem, aby som vás zahanbil, ale aby som vás napomenul ako svoje milované deti. ¹⁵ Lebo aj keby ste mali nespočetne veľa vychovávateľov v Kristovi, tak otcov nemáte mnoho, lebo ja som vás splodil v Kristovi Ježišovi skrze evanjelium. ¹⁶ Prosím vás teda, napodobňujte ma!

¹⁷ Preto som vám poslal Timoteja, ktorý je mojím milovaným a verným dieťaťom v Pánovi. On vám pripomenie moje cesty v Kristovi Ježišovi, ako učím všade v každej cirkvi. ¹⁸ Niektorí sa začali tak povyšovať, akoby som k vám už nemal prísť. ¹⁹ Prídem však čoskoro k vám, ak Pán bude chcieť, a spoznám nie reč, ale moc tých, čo sa povyšujú, ²⁰ lebo Božie kráľovstvo nespočíva v reči, ale v moci. ²¹ Čo chcete? Mám k vám prísť s palicou alebo s láskou a v duchu miernosti?

Poznámky

4,3

Slovami „ľudský súd“ sa prekladá výraz ἀνθρωπίνη ἡμέρα (dosl. „ľudský deň“), ktorý kontrastuje s výrazom „deň Pána“ (ἡμέρα τοῦ κυρίου) v 1 Kor 1,8 a 5,5, resp. s „tým dňom“ (ἡ γὰρ ἡμέρα) v 3,13, ktorými sa označuje deň eschatologického Božieho súdu. Pavol tu asi nehovorí len hypoteticky, ale bol naozaj podrobený istej forme vypočúvania týkajúceho sa svojej činnosti a volaný na zodpovednosť. Vystupuje tu proti formálne súdnemu posudzovaniu svojej apoštolskej činnosti, ktoré považuje pre seba za bezvýznamné. Ako Kristov služobník a správca Božích tajomstiev (4,1) sa za svoje apoštolské poslanie zodpovedá jedine Pánovi.

4,6

Pavol slovami μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν ukazuje na seba a Apolla ako na konkrétne príklady, na ktorých sa korintskí kresťania majú naučiť, ako správne zmýšľať o všetkých svojich vedúcich osobnostiach.

Ukazovacie zámeno ταῦτα („toto“) môže odkazovať na širšiu časť 3,5–4,5, ktorá navyše obsahuje varovanie pred svetskou múdrosťou (3,18-23), a na ďalší obraz Pavla a Apolla ako správcov zodpovedajúcich sa len samému Pánovi (4,1-5) alebo na celý oddiel 1,10–4,5, kde rôznymi spôsobmi predstavuje seba a Apolla ako Kristových služobníkov a ukazuje, ako treba takýchto kazateľov posudzovať.

To, čo Pavol aplikuje na seba a Apolla, aplikuje kvôli Korint'anom, aby im predložil príklad, z ktorého si majú vziať ponaučenie. Jeho cieľom má byť odstránenie povýšenectva prítomného naprieč všetkými frakciami v spoločenstve, čo je vyjadrené vetou τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται. Tá sa pravdepodobne vzťahuje na SZ pasáže citované už predtým v liste (1,19.31; 2,16; 3,19-20) – tie majú Korint'anov poučiť a k nej treba doplniť asi sloveso φρονεῖν („zmýšľať“).

Intertextové prepojenia

[4,1] 1 Pt 4:10.

[4,4] 2 Kor 1,12; Rim 2,16; 2 Kor 5,10.

[4,9] 15,31; Rim 8,36; 2 Kor 4,8-12; 11,23; Hebr 10,33.

[4,10] 1,18; 3,18; 2 Kor 11,19; 2 Kor 13,9.

[4,11] Rim 8,35; 2 Kor 11,23-27.

[4,12] Sk 9,6-14; Sk 18,3; Sk 20,34; 1 Sol 2,9; 1 Pt 3,9.

[4,15] Gal 4,19; Flm 10.

[4,16] 11,1; Flp 3,17; Flp 4,9; 1 Sol 1,6.

[4,17] 16,10; Sk 19,22.

[4,20] 2,4; 1 Sol 1,5.

Prvý list Korint'anom 5

Preklad

¹ Dokonca je počuť o smilstve medzi vami, a to o takom smilstve, o akom nepočuť ani medzi pohanmi, aby niekto žil so ženou svojho otca. ² A vy sa chvastáte namiesto toho, aby ste radšej žialili a vylúčili spomedzi seba toho, čo spáchal tento čin? ³ Ja sám totiž – hoci neprítomný telom, no prítomný duchom – už akoby prítomný som rozhodol o tom, čo to vykonal, takto: ⁴ keď sa v mene nášho Pána Ježiša zhromaždíte vy a ja v duchu s vami, nech je s mocou nášho Pána Ježiša ⁵ vydaný takýto človek satanovi na záhubu tela, aby sa Duch zachoval v deň Pána. ⁶ Nie je dobré to, čím sa vychvaľujete. Neviete, že trocha kvasu prekvasí celé cesto? ⁷ Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom, keďže ste nekvasené chleby. Veď i náš veľkonočný baránok, Kristus, bol obetovaný. ⁸ Preto slávme sviatky nie so starým kvasom ani s kvasom zla a zloby, ale s nekvaseným chlebom úprimnosti a pravdy.

⁹ V predchádzajúcom liste som vám napísal, aby ste sa nestýkali so smilníkmi, ¹⁰ nie však so smilníkmi tohto sveta alebo s chamtivcami a lupičmi alebo modloslužobníkmi, lebo ináč by ste museli odísť z tohto sveta. ¹¹ Ale naozaj som vám napísal, aby ste sa nestýkali s tým, kto sa volá bratom, a pritom je smilník, chamtivec, modloslužobník, nactiutíhač, opilec alebo lupič, aby ste s takým ani nejedli. ¹² Veď či mi prináleží súdiť tých, čo sú mimo nás? Vari tých, čo sú vnútri, nemáte súdiť vy? ¹³ Tých však, čo sú mimo, bude súdiť Boh. Vylúčte zlého spomedzi seba!

Poznámky

5,1

Spojenie γυναῖκά... ἔχειν (dosl. „mat' ženu“) označuje trvalejší vzťah, nie individuálny úkon smilstva. Môže sa uvažovať o tom, že dotýčny človek (1) má pomer s druhou manželkou svojho otca; (2) vzal si po smrti otca jeho druhú ženu za manželku; (3) žije s druhou manželkou svojho otca ešte za jeho života.

5,3-5

Fráza ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ („v mene nášho Pána Ježiša“) zo začiatku 4. verša sa zvyčajne priraduje k následne formulovanému zhromaždeniu veriacich (συναχθέντων ὑμῶν).

Dalšia predložková fráza σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ („s mocou nášho Pána Ježiša“) spája sa s infinitívom παραδοῦναι („s mocou nášho Pána Ježiša vydať takéhoto človeka“). V každom prípade je myšlienka jasná v tom, že Pavol už rozhodol o spôsobe potrestania oného človeka.

5,5

„Duch“ (τὸ πνεῦμα), ktorý má byť „zachovaný“ (σωθῆ, dosl. „zachránený“), dá sa interpretovať buď ako „duch“, teda ako antropologický termín odkazujúci na integrálnu časť človeka, ktorý označuje celú osobu v jej orientácii na Boha a otvorenosti voči nemu, alebo ako „Duch“, teda v zmysle teologickom, Boží Duch. V tomto prípade možno o ňom uvažovať v zmysle individuálnom ako o Duchu Svätom prebývajúcim v človeku od začiatku jeho existencie ako veriaceho kresťana alebo v zmysle ekleziologickom ako o Duchu prebývajúcim vo veriacom spoločenstve. V pozadí prvej možnosti je predstava o neodvolateľnosti prítomnosti Ducha darovaného pri krste, ktorú nemožno anulovať, ani keď je popieraná. V druhom prípade sa kladie dôraz na to, že Pavlovi ide o svätosť veriaceho spoločenstva, ktoré má zo svojho stredu vylúčiť dotýčného človeka (porov. 7,2.13), aby nestratilo Ducha, ktorého je chrámom a ktorého mocou sa jeho svätosť zachová pre deň súdu. K tejto poslednej možnosti sa prikláňame svojim prekladom.

5,8

Častica μηδέ („ani“) sa tu môže chápať vo vysvetľovacom význame „teda“: „slávme sviatky nie so starým kvasom, teda s kvasom zla a zloby“. Všetky genitívne väzby vo vete (ζύμη κακίας καὶ πονηρίας, ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας) dajú sa interpretovať ako vysvetľovacie genitívy v zmysle: „nie so starým kvasom, teda s kvasom spočívajúcim v zle a zlobe, ale s nekvaseným chlebom spočívajúcim v úprimnosti a pravde“. Pomocou istej zmesi obraznej

reči a jej morálneho zmyslu apoštol Pavol vyzýva korintských veriacich, aby vychvaľovanie (v. 6) a chvastúnstvo (v. 2), ktoré sú prejavom ich tolerovania „zla a zloby“ medzi sebou, nahradili úprimnosťou a pravdou.

Intertextové prepojenia

[5,1] Lv 18,7-8; Lv 20,11; Dt 27,20.

[5,3] Kol 2,5.

[5,5] 1 Tim 1,20.

[5,7] Ex 12,1-13; Dt 16,1-2; 1 Pt 1,19.

[5,8] Ex 12,15-20; Ex 13,7; Dt 16,3.

[5,10] 10,27; Jn 17,15.

[5,11] Mt 18,17; 2 Sol 3,6; 2 Jn 10.

[5,13] Dt 13,6; Dt 17,7; Dt 22,24.

Prvý list Korint'anom 6

Preklad

¹ Odváži sa niekto z vás, keď má spor s druhým, súdiť sa pred nespravodlivými, a nie pred svätými? ² Alebo neviete, že svätí budú súdiť svet? A ak vy máte súdiť svet, vari nie ste schopní rozsudzovať najmenšie spory? ³ Neviete, že budeme súdiť anjelov? O čo viac bežné veci! ⁴ Keď teda máte súdne spory týkajúce sa bežného života, ustanovujete vari za sudcov tých, ktorí sú v cirkvi považovaní za nič? ⁵ Na vaše zahanbenie to hovorím. To nie je medzi vami vôbec nikto múdry, kto by bol schopný rozsúdiť svojich bratov? ⁶ Ale brat sa súdi s bratom, a to dokonca pred neveriacimi? ⁷ Už vôbec to je u vás zlyhanie, že máte medzi sebou súdne spory. Prečo radšej nestrpíte krivdu? Prečo radšej neznesiete škodu? ⁸ Ale vy krivdíte a škodíte, a to dokonca bratom! ⁹ Alebo neviete, že tí, čo páchajú nepravosť, nebudú dedičmi Božieho kráľovstva? Nemýľte sa: ani smilníci, ani modloslužobníci, ani cudzoložníci, ani muži, ktorí majú styk s mužmi, ¹⁰ ani zloději, ani chamtivci, ani opilci, ani nactiutľhači, ani lupiči nebudú dedičmi Božieho kráľovstva. ¹¹ A niektorí ste to boli. Ale nechali ste sa obmyť, boli ste posvätení, boli ste ospravedlnení v mene Pána Ježiša Krista a v Duchu nášho Boha.

¹² „Všetko mi je dovolené!“ Ale nie všetko je osožné. „Všetko mi je dovolené!“ Ale ja sa nenechám ovládať ničím. ¹³ „Pokrmý sú pre žalúdok a žalúdok je pre pokrmý!“ Boh však zničí jedno aj druhé. Ale telo nie je pre smilstvo, no pre Pána a Pán pre telo. ¹⁴ A Boh aj Pána vzkriesil a vzkriesi aj nás svojou mocou. ¹⁵ Neviete, že vaše telá sú časťami Kristovho tela? Mám teda vziať časti Kristovho tela a urobiť ich časťami tela prostitútky? Vôbec nie! ¹⁶ Alebo neviete, že ten, kto sa spája s prostitútkou, je s ňou jedno telo? Veď Písmo hovorí: „Budú dvaja jedno telo.“ ¹⁷ Kto sa však spája s Pánom, je s ním jeden Duch. ¹⁸ Varujte sa smilstva! Každý hriech, ktorého sa človek dopustí, je mimo tela. Kto však smilní, hreší proti vlastnému telu. ¹⁹ Alebo neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nepatríte sebe? ²⁰ Bola za vás zaplatená výkupná cena. Oslavujte teda Boha svojím telom!

Poznámky

6,4

Sloveso καθίζετε môže sa interpretovať ako indikatív alebo imperatív. Participium τοὺς ἐξουθενημένους môže označovať buď veriacich, ktorí sú doslovne „opovrhovaní“, teda v spoločenstve bez vážnosti, bezvýznamní, alebo neveriacich pohanov, ktorými kresťanská korinská komunita pohŕda. Celá veta sa tak môže interpretovať ako (1) imperatív: Pavol prikazuje cirkvi v Korinte ustanoviť za svojich sudcov tých, ktorí sú v nej považovaní za bezvýznamných; alebo ako (2) indikatív (s možným zvolacím významom): Pavol ironickým konštatovaním alebo zvolaním pranie ruje prax ustanovovať si na riešenie svojich sporov za sudcov neveriacich, ktorí inak v očiach veriaceho spoločenstva nemajú vážnosť; alebo ako (3) otázka: Pavol formou rétorickej otázky pripomína korinským kresťanom, že nie sú určení len za súdny tribunál pri veľkých Božích súdoch celého sveta a anjelov, ale majú mať aj svoje vlastné súdy pre celkom bežné spory, ktoré by si mali byť schopní vyriešiť sami a nie pred pohanskými úradníkmi.

6,9

Slovami „muži, ktorí majú styk s mužmi“ prekladáme a interpretujeme dva výrazy μαλακοί a ἄρσενικοῖται. Termín μαλακός znamenajúci doslovne „mäkký“, o mužovi tiež „zoženštený“, tu označuje pasívneho mužského partnera v pohlavnom styku s iným mužom. Druhý termín, ἄρσενικοῖτης, spája v sebe dve slová, ἄρσην („mužský, mužského pohlavia“) a κοίτη („pohlavný styk“), takže jeho význam je „muž, ktorý má styk s iným mužom“, bez nejakého ďalšieho spresnenia. Označuje tu aktívneho mužského partnera v pohlavnom styku s iným mužom.

6,12

Zvolanie „Všetko mi je dovolené!“ je v preklade v úvodzovkách, čím sa chce naznačiť, že uvedené slová sa tu chápu ako slogan, ktorým Pavol buď priamo cituje, alebo zhrňa postoj (nesprávne chápanej kresťanskej) slobody niektorých korinských veriacich, ktorý sa prejavuje v ich postoji k morálnym problémom vnútri spoločenstva. Je však možné uvažovať aj o prekladovej alternatíve bez úvodzoviek. V tom prípade by uvedené konštatovanie bolo možné chápať ako jeden z výrokov Pavlovho kázania v Korinte, ktorý vzhľadom na jeho isté nepochopenie a zneužitie prejavujúce sa v rôznych morálnych nešvároch musí sám korigovať poukázaním tak na neprospešnosť príslušného správania pre spoločenstvo, ako aj na potenciálne zotročujúci charakter zmieneneho hesla. Veriaci, ktorý sa považuje za slobodného vzhľadom na „všetko“, čo po-

važuje za dovolené, veľmi ľahko sa môže stať otrokom toho „všetkého“. Týmto spôsobom Pavol pred Korint'ami háji názor, že každý nasledovník Krista by si mal držať odstup od všetkých pozemských vecí. V tom sa prejavuje jeho skutočná sloboda voči všetkému.

6,16

V druhej vete verša sa nachádza len sloveso φησίν („hovori“). Pretože uvádza doslovný citát zo Septuaginty (Gen 2,24), je do slovenského prekladu vhodné doplniť zdroj, ktorým je Písmo.

Uvedený biblický citát sa tradične uvádza ako doklad Božieho ustanovenia manželského zväzku medzi mužom a ženou a plnej a bezvýhradnej jednoty medzi nimi. Pavol tento citát celkom atypicky aplikuje na mimomanželský styk s prostitútkou, aby tak ukázal na jeho rozvratné pôsobenie nielen na samo manželstvo, ale aj na intímny vzťah veriacich ku Kristovi vyjadrený v myšlienke Kristovho tela, s ktorým vytvárajú hlbokú jednotu ako jeho časti.

6,17

V preklade frázy ἐν πνεύμα̅ sme sa rozhodli pre prekladový variant „Duch“. Tým sa prikláňame k interpretácii, ktorá jednotu veriacich s Pánom neoddeliteľne spája s Duchom Svätým a jeho pôsobením v Cirkvi. Skrze neho sú veriaci začlenení do jedného Kristovho tela (12,13), on vytvára nerozlučiteľné spojenie medzi nimi a Kristom a ich vzájomnú jednotu. On prebýva v spoločenstve veriacich, ktoré je preto Božím chrámom (3,16). Hlboká jednota veriacich navzájom a s Kristom sa tajomným spôsobom realizuje aj v rovne telesnej existencie, lebo telo (σῶμα) každého veriaceho je chrámom Ducha Svätého (6,19) a zároveň organickou časťou jedného Kristovho tela (12,27: σῶμα Χριστοῦ; pozri 6,15; 10,17; 12,20). Akékoľvek čisto telesné, „sarkické“, a hriechne spojenie s prostitútkou pôsobí deštruktívne na túto organickú tajomnú telesnú jednotu medzi veriacim a Kristom.

Prekladová alternatíva „duch“ by vyjadrovala myšlienku, že spojenie veriacich s Kristom je skutočné, ale na odlišnej, vyššej úrovni skutočnosti než telesnej. Intímne zjednotenie so vzkrieseným Kristom je duchovného charakteru na rozdiel od sice intímneho, ale rýdzo telesného spojenia sa s prostitútkou.

Intertextové prepojenia

- [6,2] Múd 3,8; Mt 19,28; Zjv 20,4.
[6,7] Mt 5,38-42; Rim 12,17-21; 1 Sol 5,15.
[6,9] 15,50; Gal 5,19-21; Ef 5,5.
[6,11] Tít 3,3-7.
[6,12] 10,23.
[6,14] Rim 8,11; 2 Kor 4,14.
[6,15] 12,27; Rim 6,12-13; Rim 12,5; Ef 5,30.
[6,16] Gn 2,24; Mt 19,5; Mk 10,8; Ef 5,31.
[6,17] Rim 8,9-10; 2 Kor 3,17.
[6,19] 3,16-17; Rim 5,5.
[6,20] 3,23; 7,23; Sk 20,28; Rim 12,1; Flp 1,20.

Prvý list Korint'anom 7

Preklad

¹ O tom, čo ste napísali: „je dobré, keď sa muž nedotýka ženy.“ ² Ale vzhľadom na nebezpečenstvo smilstva nech má každý svoju ženu a každá nech má svojho muža. ³ Muž nech plní manželskú povinnosť voči žene, podobne však aj žena voči mužovi. ⁴ Žena nemá moc nad svojím telom, ale muž; podobne však ani muž nemá moc nad svojím telom, ale žena. ⁵ Neodpierajte sa jeden druhému, iba ak so vzájomným súhlasom na čas, aby ste sa mohli venovať modlitbe, a potom ste boli opäť spolu, aby vás satan nepokúšal pre vašu nezdržanlivosť. ⁶ To však hovorím ako ústupok, nie ako príkaz. ⁷ Chcel by som, aby všetci ľudia boli, ako som i ja; ale každý má svoj vlastný dar od Boha: jeden taký, druhý onaký. ⁸ Slobodným a vdovám hovorím: Je pre nich dobré, ak zostanú, ako ja. ⁹ Ak sa však nevedia ovládať, nech vstúpia do manželstva, lebo je lepšie vstúpiť do manželstva, ako byť spaľovaný vášňou.

¹⁰ Tým, čo uzavreli manželstvo, prikazujem nie ja, ale Pán: Nech sa žena neodlučuje rozvodom od muža, ¹¹ – ak sa však aj rozvodom odlúči, nech ostane nevydatá alebo nech sa zmieri so svojím mužom –, a muž nech neprepúšťa svoju ženu. ¹² Ostatným hovorím ja, nie Pán: Ak niektorý brat má neveriacu ženu a ona je ochotná žiť s ním, nech ju neprepúšťa. ¹³ A ak niektorá žena má neveriaceho muža a on je ochotný žiť s ňou, nech toho muža neprepúšťa. ¹⁴ Lebo neveriaci muž je posvätený vďaka žene a neveriaca žena je posvätená vďaka bratovi. Inak by boli vaše deti nečisté, v skutočnosti sú však sväté. ¹⁵ Ak sa však neveriaci chce odlúčiť, nech sa odlúči. V tom prípade brat alebo sestra nie sú otrocky viazaní. Boh vás však povolal k pokoju. ¹⁶ Žena, veď môžeš ty vedieť, či zachrániš muža? Alebo ty, muž, môžeš vedieť, či zachrániš ženu?

¹⁷ Ale každý nech žije tak, ako mu určil Pán, každý tak, ako ho povolal Boh. A tak to nariadujem vo všetkých cirkvách. ¹⁸ Bol niekto povolaný ako obrezaný? Nech nezakrýva obriezku. Bol niekto povolaný ako neobrezaný? Nech sa nedáva obrezať. ¹⁹ Obriezka nič neznamená ani neobriezka nič neznamená, ale len zachovávanie Božích prikázaní. ²⁰ Každý nech zostáva v tom stave, v ktorom bol povolaný. ²¹ Bol si povolaný ako otrok? Nech ťa to netrápi. Ale ak by si sa aj mohol stať slobodným, radšej to využij. ²² Lebo kto bol v Pánovi povolaný ako otrok, je Pánov prepustenec, podobne kto bol povolaný ako slobodný, je Kristov otrok. ²³ Bola za vás zaplatená výkupná cena. Nebuďte otrokmi ľudí! ²⁴ Bratia, každý nech zostáva pred Bohom v tom stave, v ktorom bol povolaný.

²⁵ O pannách nemám Pánov príkaz, ale dávam radu ako ten, čo dosiahol milosrdenstvo od Pána, aby som bol hodný dôvery. ²⁶ Nazdávam sa teda, že to je dobré pre súčasnú núdzu, totiž je dobré, keď človek zostane tak, ako je.

²⁷ Si viazaný k žene? Nesnaž sa o rozluku. Nie si viazaný k žene? Nehľadaj si ženu. ²⁸ Ak sa však oženiš, nezhréšiš, a ak sa panna vydá, nezhréši; ale takí budú mať súženie pre telo a toho vás chcem ušetriť. ²⁹ Hovorím však, bratia, toto: Čas sa kráti. A tak aj tí, čo majú ženy, majú si počínať, akoby ich nemali, ³⁰ a tí, čo plačú, akoby neplakali, a tí, čo sa radujú, akoby sa neradovali, a tí, čo kupujú, akoby nič nevlastnili, ³¹ a tí, čo užívajú tento svet, akoby ho neužívali, lebo súčasná podoba tohto sveta sa pomíňa. ³² Chcem, aby ste boli bez starostí. Neženatý sa stará o Pánove veci, ako sa zapáčiť Pánovi; ³³ ale ten, čo sa oženil, stará sa o svetské veci, ako sa zapáčiť žene, ³⁴ a je rozdelený. Aj nevydatá žena a panna sa starajú o Pánove veci, aby boli sväté aj telom i duchom; ale tá, čo sa vydala, stará sa o svetské veci, ako sa zapáčiť mužovi. ³⁵ Toto však hovorím na váš vlastný prospech, nie aby som na vás hodil slučku, ale aby ste počestne a nerušene vytrvali pri Pánovi. ³⁶ Ak sa niekto nazdáva, že sa správa nečestne voči svojej panne, ak je nadmieru vášnivý, a tak má k tomu dôjsť, nech urobí, čo chce, nehreší. Nech vstúpia do manželstva! ³⁷ Kto sa však v srdci pevne rozhodol a nie je pod nátlakom, ale ovláda svoju vôľu a zaumienil si v srdci zachovať neporušenú svoju pannu, dobre urobí. ³⁸ Takže aj ten, kto sa ožení so svojou pannou, dobre robí, ale ten, kto sa neožení, urobí lepšie. ³⁹ Žena je viazaná, dokiaľ jej muž žije; ak však muž zomrie, je slobodná a môže sa vydať, za koho chce, ale iba v Pánovi. ⁴⁰ Bude však blaženejšia, ak podľa mojej rady zostane vdovou. Nazdávam sa, že aj ja mám Božieho Ducha.

Poznámky

7,8

Adjektívum ἄγαμος sa v NZ vyskytuje len v 1 Kor 7,8.11.32.34. Označuje neženatého muža (v. 32), nevydatú ženu (v. 34) alebo rozvedenú a zatiaľ ešte nevydatú ženu (v. 11). Οἱ ἄγαμοι („slobodní, neženatí“) môžu zahŕňať všetkých ľudí, mužov aj ženy, ktorí sa aktuálne nenachádzajú v manželskom zväzku: nikdy neženatých, rozvedených alebo ovdovených mužov; nikdy nevydaté ženy, ženy rozvedené alebo ovdovené. „Vdovy“ (χῆραι) sa potom ešte osobitne spomínajú, lebo vzhľadom na svoje nepriaznivé sociálne postavenie museli čo najskôr pomýšľať na opätovný vydaj. Pokiaľ určitý člen mužského rodu budeme chápať v striktno maskulínnom zmysle, potom οἱ ἄγαμοι by označovalo len neženatých mužov rôznych kategórií. V najužšom slova zmysle, ako mužský ekvivalent k nasledujúcim „vdovám“, podstatné meno οἱ ἄγαμοι môže označovať len špecifickú skupinu neženatých mužov, totiž vdovcov. Takáto interpretácia by sa však mala jednoznačne premietnuť do prekladu „vdovci“.

7,14

V prvej polovici verša Pavol vyjadruje myšlienku, že v zmiešanom manželstve je neveriaca osoba posvätená veriacou osobou. Keby to tak nebolo, ich deti by boli nečisté. Pavol však považuje za fakt, že ich deti sú sväté. Evidentne totiž predpokladá, že sila Božieho posvätenia, ktorú posvätený veriaci alebo posvätená veriaci vnáša do manželského zväzku, prenáša sa aj na deti. Adverbium οὕτως tu má význam „v skutočnosti, naozaj“. Kontrast, o ktorý tu ide, totiž nie je medzi „vtedy“ a „teraz“, ale medzi „za iných okolností“ a „za týchto okolností“. Pavol tak v podstate z premisy, že deti v zmiešanom manželstve sú sväté, dokazuje, že veriaci manželka alebo veriaci manžel posväcuje toto manželstvo ako celok.

7,15

Spojenie ἐν εἰρήνῃ (dosl. „v pokoji“) môže sa interpretovať ako opis spôsobu života charakteristický pre veriacich alebo môže označovať „oblasť“ Bohom vytvoreného a darovaného pokoja, kde sa má realizovať život veriacich, ku ktorému boli povolani. Predložka ἐν sa môže chápať ako ekvivalent εἰς a pokoj by tak bol cieľom Božieho povolania. Pokoj, o ktorom je tu reč, netýka sa len medziľudských, osobitne partnerských vzťahov, ale má aj svoj teologický rozmer. Boh každého človeka povolaného za kresťana zmieril so sebou, ponúkol a vytvoril tak vzťah pokoja, ktorý veriacej manželke alebo veriacemu manželovi dáva v zmiešanom manželstve istú slobodu pri riešení zásadného krízového okamihu vzájomného spoluzitia s neveriacou stranou. Či už sa vyrie-

ši rozvodom alebo snahou o udržanie manželstva, uvedený vzťah pokoja medzi veriacim a Bohom by tým nemal byť narušený.

7,28

„Telo“ (σάρξ) tu môže označovať ľudské telo vo vlastnom zmysle, telesné obmedzenia ľudskej existencie alebo vonkajší aspekt ľudskej existencie. Slovo σάρξ sa teda môže chápať v doslovnom zmysle alebo zástupne ako výraz označujúci to, čo sa týka ľudskej osoby a jej existencie v jej viditeľnej podobe.

Jedna možnosť ako interpretovať výraz σάρξ v spojení θλιψιν δὲ τῆ σαρκί je považovať ho za datív vzťahu v zmysle „budú mať súženie vo svojom pozemskom živote“ alebo „súženie, ktoré sa bude týkať ich tela“. Ďalej môže byť datív interpretovaný ako lokálny, „budú mať súženie v tele“, prípadne „vo svojej telesnej existencii“; alebo datív neprospechu v tom zmysle, že súženie negatívne zasiahne ich telesnú existenciu. Môžeme sa stretnúť aj s inštrumentálnou interpretáciou v zmysle prostriedku „budú mať súženie skrze telo“ alebo príčinnou interpretáciou „budú mať súženie pre telo“. Spoločným menovateľom všetkých uvedených možností je, že telo, resp. telesná existencia človeka je nejakým spôsobom ohrozená. Toto ohrozenie, pred ktorým Pavol varuje, je spojené s manželským spolužitím. Nejde mu pritom len o sexuálne pokušenia, ale o život v manželstve a s deťmi, ktorý je spájaný s rôznymi obavami, starosťami a problémami. Toho ich chce ušetriť vzhľadom na krátky eschatologický časový horizont (v. 29).

7,36

Interpretácia tohto verša je mimoriadne náročná predovšetkým z dôvodu identifikácie osôb, o ktoré tu ide. Neurčité zámeno τις („niekto“) môže totiž odkazovať na otca alebo snúbenca, παρθένος („panna“) potom na dcéru alebo snúbenicu. Adjektívum υπέρακμος („nadmieru vášnivý“) môže sa vzťahovať na mužskú alebo ženskú osobu. Podmet slovesa ὀφείλει môže byť „on“, „ona“ alebo „to“. V preklade sa prikláňame k nasledujúcej kombinácii jednotlivých možností: mužom na začiatku vety je snúbenec, ženou označenou ako panna je jeho snúbenica. Podmetom slovies νομίζει (a ἀσχημονεῖν), ἦ (ὑπέρακμος), θέλει a ποιεῖτω je tento snúbenec. Podmetom slovesa ὀφείλει je zámeno stredného rodu (doslovne „a tak sa to musí stať“). Za imperatívom γαμείτωσαν („nech vstúpia do manželstva“) stoja obaja, snúbenec a snúbenica.

V zásade pri akejkoľvek interpretácii ide o to, či pannu vydať, resp. vziať si ju za ženu, alebo jej panenstvo, ako stav osobitnej hodnoty, zachovať. V každom prípade Pavol dáva mužskému subjektu úplnú slobodu v rozhodovaní („nech urobí, čo chce“). Aj keď sám s ohľadom na krátky eschatologický časový horizont preferuje nemanželský stav, jasne uisťuje o tom, že rozhodnutie sa pre manželstvo v opisovanom prípade nie je hriešne.

7,38

Sloveso γαμίζω má kauzativny význam „dávať za manželku, vydávať“. V tomto prípade by však spodstatnené participium ὁ γαμίζων („ten, kto vydáva svoju pannu“) vyžadovalo vo v. 36 interpretáciu vzťahu ako otec a dcéra. Tak by však bola interpretačne veľmi problematická Pavlova výzva na konci 36. verša vyjadrená imperatívom „nech vstúpia do manželstva!“. Vzhľadom na vzťah snúbenec a snúbenica vo v. 36 sa tu však vyžaduje intransitívna interpretácia tohto slovesa, teda „ten, kto sa ožení so svojou pannou“.

Intertextové prepojenia

- [7,7] Mt 19,11-12.
- [7,8] 1 Tim 5,11-16.
- [7,10-11] Mt 5,32; Mt 19,9.
- [7,14] Rim 11,16.
- [7,18] 1 Mach 1,15; Sk 15,1-2.
- [7,19] Rim 2,25.29; Gal 5,6; 6,15.
- [7,22] Ef 6,5-9; Kol 3,11; Flm 16.
- [7,23] 6,20.
- [7,29] Rim 13,11.
- [7,33] Lk 14,20.
- [7,34] 1 Tim 5,5.
- [7,35] Lk 10,39-42.
- [7,39] Rim 7,2.

Prvý list Korint'anom 8

Preklad

¹ A teraz o mäse obetovanom modlám: vieme, že všetci máme poznanie. Poznanie vedie k povyšovaniu, ale láska buduje. ² Kto si myslí, že niečo pozná, ešte to nepozná tak, ako by mal poznať. ³ Kto však miluje Boha, toho Boh pozná. ⁴ Pokiaľ teda ide o jedenie mäsa obetovaného modlám: vieme, že niet nijakej modly na svete a niet iného Boha okrem Jedného. ⁵ Ved' aj keď sú takzvaní bohovia či už na nebi, alebo na zemi – akože je veľa takých bohov a pánov –, ⁶ ale pre nás je len jeden Boh, Otec, od ktorého je všetko, a my sme pre neho, a jeden Pán, Ježiš Kristus, prostredníctvom ktorého je všetko a my sme vďaka nemu.

⁷ To poznanie však nie je u všetkých. Niektorí až doteraz pre návyk na istú modlu jedia to mäso, akoby bolo obetované modlám, a ich svedomie sa poškvŕňuje, keďže je slabé. ⁸ Ale jedlo nezaváži pri Božom súde: ani keď nejeme, nič nám nechýba, ani keď jeme, nič nemáme navyše. ⁹ Dajte si však pozor, aby práve tento váš nárok nebol na pohoršenie slabým. ¹⁰ Ved' ak niekto uvidí stolovať v pohanskom chráme teba, čo máš poznanie, azda sa nepovzbudí jeho svedomie, ktoré je slabé, aby jedol mäso obetované modlám? ¹¹ A pre tvoje poznanie zahynie slabý, brat, kvôli ktorému zomrel Kristus. ¹² Keď takto hrešíte proti bratom tým, že zraňujete ich slabé svedomie, hrešíte proti Kristovi. ¹³ Preto ak jedlo pohoršuje môjho brata, nebudem nikdy jesť mäso, aby som nepohoršil svojho brata.

Poznámky

8,1

Výraz εἰδωλόθυτον môže označovať mäso obetované modlám pri pohanských rituáloch alebo samo jedenie takého mäsa. To je téma nasledujúceho segmentu v liste.

8,4

V tomto verši Pavol popiera, že by modly reálne existovali, teda nepovažuje ich za nebezpečné. Veta o jednom Bohu pripomína radikálne výpovede o monoteizme v SZ (najmä Iz 44,6; Ex 20,3; Deut 5,7; 32,39).

8,5

Zdôraznenie silného monoteizmu v predchádzajúcom verši je tu konfrontované so skúsenosťou reálneho sveta – mnohí považujú rôzne božstvá za bohov – a vyjadruje to veta uvedená spojku εἴπερ („ak naozaj, aj keď“). Nasledujúci verš poukazuje na fakt, že veriaci majú len jedného Boha.

8,6

Datív ἡμῖν je datív výhody (vo význame „pre nás“) a Pavol ním vyjadruje, že Boh existuje pre nás a byť pre nás patrí k jeho podstate. To isté platí o Kristovi.

8,8

Sloveso vo futúre παραστήσει s datívom τῷ θεῷ (dosl. „priniest'/predstaviť Bohu“) a subjektom βρῶμα („jedlo“) označuje budúce objavenie sa na súde pred Bohom. Veta vyjadruje skutočnosť, že jedenie alebo nejedenie niečoho nezohrá pri súde nijakú úlohu.

8,10

Pod jedením v pohanskom chráme nemá Pavol na mysli priamu účasť na pohanskom kulte, ale iba konzumáciu jedla, ktoré zvýšilo z kultového rituálu, prípadne jedenie v jedálnej miestnosti (tricliniu) ako súčasťou pohanského chrámu. Takéto konanie, aj vo svetle v. 9, môže byť pohoršením pre kresťana so slabým svedomím. Sloveso οἰκοδομέω („budovať“) je tu použité v zmysle „povzbudiť, posmeliť, podnietiť“.

8,11

Sloveso ἀπόλλυται („zahynie“) stojí v kontraste k οἰκοδομηθήσεται v predchádzajúcom verši a vyjadruje, že jedenie mäsa obetovaného modlám môže namiesto budovania, teda povzbudenia spôsobiť bratovi záhubu.

8,13

V tomto verši je subjektom slovesa σκανδαλίζω („pohoršiť“) najprv jedlo a potom „ja“. Tým Pavol ukazuje, že skutočnou príčinou pohoršenia nie je jedlo, ale moje zaobchádzanie s ním, teda sloboda jesť mäso. Takto Pavol apeluje na svedomie Korint'anov, aby zvažili svoju slobodu pri jedení mäsa obetovaného modlám.

Intertextové prepojenia

[8,1] Rim 15,14.

[8,3] Rim 8,29; Gal 4,9.

[8,4] 10,19; Dt 6,4.

[8,6] Mal 2,10; Rim 11,36; Ef 4,5-6; Jn 1,3; Kol 1,16.

[8,7] 10,28; Rim 14,23.

[8,8] Rim 14,17.

[8,9] Rim 14,13.20-21.

[8,11] Rim 14,15.20.

[8,13] Mt 18,6; Rim 14,20-21.

Prvý list Korint'anom 9

Preklad

¹ Nie som slobodný? Nie som apoštol? Vari som nevidel Ježiša, nášho Pána? A vy nie ste moje dielo v Pánovi? ² Ak aj pre iných nie som apoštolom, pre vás určite som. Ved' vy ste pečať môjho apoštolátu v Pánovi. ³ Toto je moja obhajoba pred tými, čo ma posudzujú. ⁴ Vari nemáme právo jesť a piť? ⁵ Nemáme právo brať so sebou sestru, totiž svoju ženu, tak ako ostatní apoštolí a Pánovi bratia i Kéfas? ⁶ Alebo azda len ja a Barnabáš nemáme právo nepracovať? ⁷ Vari niekto niekedy slúži ako vojak na vlastné náklady? A kto sadi vinicu a neje z nej ovocie? Alebo kto pasie stádo a neživí sa mliekom stáda? ⁸ Hovorím to azda len ako človek a nehovorí to aj Zákon? ⁹ V Mojžišovom zákone je predsa napísané: „Nezaviazješ papuľu mlátiacemu volovi.“ Vari tu Boh myslí na voly? ¹⁰ A nehovorí to azda nám? Ved' pre nás bolo napísané, že v nádeji má orať ten, čo orie, a v nádeji, že získa z úrody, má mlátiť ten, čo mláti.

¹¹ Keď sme my pre vás zasiali duchovné dobrá, je to azda priveľa, ak u vás žneme hmotné? ¹² Ak iní majú toto právo nad vami, nie tým skôr my? No nevyužili sme to právo, ale všetko znášame, aby sme nekládli prekážku hlásaniu Kristovho evanjelia. ¹³ Neviete, že tí, čo konajú posvätnú službu, jedia z toho, čo sa obetuje v chráme, a tí, čo slúžia pri oltári, nemajú azda podiel z oltára?

¹⁴ Tak aj Pán nariadil tým, čo zvestujú evanjelium, aby žili z hlásania evanjelia. ¹⁵ No ja som nijaké z tých práv nevyužil. A nepísal som to, aby to platilo pre mňa, lebo radšej zomriem, akoby som mal využívať evanjelium. A túto moju chválu nikto nezničí. ¹⁶ Ved' ak hlásam evanjelium, nie je to na moju chválu; je to moja povinnosť, a beda mi, keby som evanjelium nehlásal. ¹⁷ Ak to robím dobrovoľne, mám nárok na odmenu, ale ak nedobrovoľne, konám službu, ktorá mi je zverená. ¹⁸ Aká je teda moja odmena? Práve tá, že keď hlásam evanjelium, predkladám ho zadarmo a nevyužívam svoje právo pri jeho hlásaní. ¹⁹ Ved' slobodný od všetkého stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal. ²⁰ Pre Židov som sa stal akoby Židom, aby som získal Židov. Pre tých, čo sú pod zákonom, bol som akoby pod zákonom – hoci sám som nebol pod zákonom –, aby som získal tých, čo boli pod zákonom. ²¹ Pre tých bez zákona bol som akoby bez zákona – hoci som nebol slobodný od Božieho zákona a navyše som bol podriadený Kristovmu zákonu –, aby som získal tých bez zákona. ²² Pre slabých som sa stal slabým, aby som získal slabých. Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som akýmkoľvek spôsobom zachránil aspoň niektorých. ²³ A tak všetko robím pre hlásanie evanjelia, aby som mal na ňom podiel.

²⁴ Neviete, že tí, čo bežia na štadióne, bežia síce všetci, ale iba jeden získa víťaznú cenu? Bežte tak, aby ste ju získali. ²⁵ A každý, kto preteká, ovláda sa vo všetkom; oni preto, aby získali porušiteľný veniec, no my neporušiteľný. ²⁶ Ja práve tak bežím, nie akoby bez cieľa; tak udieram, nie akoby som bil do vzduchu. ²⁷ Ale krotím svoje telo a podriaďujem si ho, aby som azda, kým iným kážem, sám nebol vylúčený.

Poznámky

9,2

Spojenie *ἀλλά γε* má obmedzovaciú funkciu v zmysle „aspoň, určite“. Pavol tvrdí, že pre Korint’anov je určite apoštolom, ak ním aj nie je pre iné kresťanské komunity, teda tie, ktoré nezaložil.

9,3

Slovo *ἀπολογία* môže znamenať „obhajoba, obrana, obranná reč“ alebo jednoducho „odpoveď“. Obsahovo sa vzťahuje práve na to, čo Pavol napísal v predchádzajúcich veršoch – že je apoštolom Korint’anov a oni sú potvrdením jeho apoštolátu. To naznačuje aj ukazovacie zámeno *αὕτη* („táto“), ktoré sa vzťahuje na to, čo v texte predchádzalo. Pavol sa obhajuje pred negatívnym posudzovaním svojho správania v Korinte.

9,5

Slovo „sestra“ (*ἀδελφή*) sa tu nemyslí v biologickom zmysle, ale ako označenie pre spolukresťanku, sestru vo viere. Výraz „žena“ (*γυνή*) je prístavok k sestre a definuje, koho má Pavol pod sestrou na mysli – sestrou (v kresťanskom zmysle) myslí sa vlastná manželka. Pavol tu píše o praxi niektorých apoštolov brať so sebou manželky ako pomocníčky na misiu.

9,6

Pod prácou (*ἐργάζεσθαι*) má Pavol na mysli fyzickú prácu. Aj on má právo nepracovať (fyzicky) a následne byť podporovaný komunitou.

9,9

Na podporu argumentu, že človek má právo na odmenu za vlastnú prácu, Pavol neuvádza iba príklady z bežnej praxe (v. 7), ale aj predpis Tóry, konkrétne Deut 25,4, o pomoci pracujúcemu zvierat’u – volovi, ktorý mláti obilie, nesmie sa zaviazať papuľa, a to preto, aby sa mohol nažrať z namláteného obilia. Pavol tak stavia Božiu autoritu vyjadrenú v Písme k svojmu presvedčeniu o práve na odmenu.

9,10

Pavol tu pridáva ďalší citát z Písma ako podklad, že pracujúci si zaslúži odmenu za svoju prácu; text je parafrázou Sir 6,19. V druhej vete citátu máme elipsu, kde v preklade treba doplniť sloveso „má“ a neurčitok „orat“, analogicky k prvej vete citátu.

9,11

Slovo μέγα tu má význam „priveľa, nevidané, prekvapujúce, mimoriadne“. Pavol tu uvádza, že by to nebolo nič mimoriadne, ak by za svoje siatie duchovných vecí medzi Korint’anmi zožal od nich materiálnu podporu.

9,12

Genitív ὑμῶν v spojení τῆς ὑμῶν ἐξουσίας je objektový v zmysle „práva nad vami“. Pod právom tu má Pavol na mysli nárok na materiálnu podporu od Korint’anov, ktorú on osobne nevyužil.

9,13

Predložková väzba ἐκ τοῦ ἱεροῦ (dosl. „z chrámu“) je metonymiou pre to, čo vynáša chrámová služba. Predložka ἐκ môže mať aj kauzálny význam „pre niečo, vďaka niečomu“. Pavol tu používa ďalší príklad – službu pre chrám – na ilustráciu svojej tézy, že pracujúci majú právo na odmenu za prácu.

9,15

Ukazovacie zámeno τούτων (dosl. „z týchto“) vzťahuje sa na práva na podporu ilustrované rôznymi príkladmi v predchádzajúcich veršoch. Pavol tu paradoxne uvádza, že on sa práva na podporu vzdal, a to aj v kontraste k Pánovmu nariadeniu z predchádzajúceho verša. Po spojke ἢ („než, akoby“) Pavol prerušuje myšlienku a zamlčiava, čo je alternatívou k jeho zomretiu. Možno chce povedať – k tomu sa prikláňa preklad –, že by radšej zomrel, akoby mal využívať evanjelium na vlastné obohatenie.

9,16

Slovo ἀνάγκη („nevyhnutnosť“) označuje Bohom uloženú povinnosť Pavlovi hlásať evanjelium. Pavol teda nehľasa evanjelium dobrovoľne, ale preto, že mu to uložil Boh, a tak si nechce nárokovať na odmenu.

9,19

Participium ὢν (dosl. „ten, čo je“) je okolnostné: len ako slobodný sa Pavol mohol rozhodnúť, že sa stane sluhom. Predložková väzba ἐκ πάντων môže znamenať „od všetkých ľudí“ alebo „od všetkých okolností, od všetkého“.

9,23

Spojením συγκοινωνός αὐτοῦ (dosl. „jeho spoločník“) Pavol poukazuje na svoju spoluúčasť na evanjeliu, a to buď v zmysle, že aj on môže byť jeho hlásateľom, alebo v zmysle účasti na benefitoch, ktoré evanjelium ponúka.

9,24

Obraz bežcov na štadióne Pavol preberá z helenistického sveta a pravdepodobne z reálie istmických hier organizovaných neďaleko Korintu. Pavol to aplikuje na Korint'anov tak, že ich vyzýva získať víťaznú cenu.

9,25

Atlétovo zdržiavanie sa všetkého, čo by mohlo ohroziť víťazstvo, Pavol chápe ako obraz pre zrieknutie sa využívania svojich práv – to požaduje od Korint'anov a sám to robí.

9,26

Obraz bežca a boxera je tu použitý na vyjadrenie toho, že aj Pavol má svoj cieľ, ktorý chce dosiahnuť, a že teda nebeží a neudiera zbytočne. Jeho protivníkom je podľa nasledujúceho verša jeho vlastné telo, on sám.

Intertextové prepojenia

- [9,1] 1 Kor 9,19; 2 Kor 12,12; Sk 9,17; Sk 26,16.
[9,6] Sk 4,36-37; Sk 13,1-2; Gal 2,1.9.13; Kol 4,10.
[9,7] 2 Tim 2,3-4.
[9,9] Dt 25,4; 1 Tim 5,18.
[9,10] 2 Tim 2,6.
[9,11] Rim 15,27.
[9,12] 2 Kor 11,7-12; 2 Kor 12,13-18; 2 Sol 3,6-12.
[9,13] Nm 18,8.31; Dt 18,1-5.
[9,14] Mt 10,10; Lk 10,7-8.
[9,15] 2 Kor 11,9-10.
[9,16] Sk 26,14-18.
[9,17] 4,1; Gal 2,7.
[9,18] 2 Kor 11,7-12.
[9,19] Mt 20,26-27.
[9,22] 10,33; Rim 15,1; 2 Kor 11,29.
[9,24] Hebr 12,1.
[9,25] 2 Tim 2,5; 2 Tim 4,7-8; Jak 1,12; 1 Pt 5,4.

Prvý list Korint'anom 10

Preklad

¹ Ved' nechcem, bratia, aby ste nevedeli, že naši otcovia boli všetci pod oblakom a všetci prešli cez more ² a všetci boli krstom v oblaku a v mori spojení s Mojžišom, ³ všetci jedli ten istý duchovný pokrm ⁴ a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo opakovane pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus. ⁵ A predsa vo väčšine z nich nemal Boh zaľúbenie, ved' ich nechal zahynúť na púšti. ⁶ To sa však stalo pre nás ako predobraz, aby sme netúžili po zle, ako po ňom zatúžili oni. ⁷ Nebuďte ani modlármí ako niektorí z nich; tak ako je napísané: „Ľud sa posadil, aby jedol a pil. Potom vstali, aby sa zabávali.“ ⁸ Ani nesmilnime, ako niektorí z nich smilnili, a padlo ich za jediný deň dvadsaťtisíc. ⁹ Ani Krista nepokúšajme, ako niektorí z nich pokúšali Boha, a hynuli na uhryznutie hadmi. ¹⁰ Ani nerepcite, ako niektorí z nich reptali, a zhubca ich zahubil. ¹¹ To sa však stalo ako predobraz pre nich, ale pre nás, ktorých zastihol koniec vekov, to bolo napísané ako napomenutie. ¹² Preto ten, kto si myslí, že stojí, nech si dáva pozor, aby nespadol. ¹³ Nedolažte na vás iná skúška, iba tá, čo dolieha na ľudí. Boh je však verný. On nedopustí, aby ste boli skúšaní nad svoje sily, ale so skúškou dá aj východisko, aby ste ju vládali zniest'. ¹⁴ Preto, moji milovaní, utekajte pred modloslužbou.

¹⁵ Prihováram sa vám ako rozumným ľuďom: Posúďte sami, čo hovorím. ¹⁶ Nie je vari kalich dobrorečenia, nad ktorým dobrorečíme, účasťou na Kristovej krvi? Nie je vari chlieb, ktorý lámeme, účasťou na Kristovom tele? ¹⁷ Pretože je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci jeme z jedného chleba. ¹⁸ Pozrite na Izrael podľa tela: nemajú vari účasť na oltári tí, čo jedia obety? ¹⁹ Čo tým chcem povedať? Že mäso obetované modlám niečo znamená? Alebo že modla niečo znamená? ²⁰ Ale to, čo obetujú, obetujú démonom, nie Bohu. Ja však nechcem, aby ste mali spoločenstvo s týmito démonmi. ²¹ Nemôžete piť z Pánovho kalicha aj z kalicha démonov; ani nemôžete jesť z Pánovho stola aj zo stola démonov. ²² Alebo chceme v Pánovi vzbudiť žiarlivosť? Sme azda silnejší ako on? ²³ „Všetko je dovolené,“ ale nie všetko je osožné. „Všetko je dovolené,“ ale nie všetko buduje. ²⁴ Nech nikto nehľadá vlastné výhody, ale výhody toho druhého. ²⁵ Jedzte všetko, čo sa predáva na trhu s mäsom, a neskúmajte to vo svedomí, ²⁶ lebo: „Pánova je zem i všetko, čo ju naplňa.“ ²⁷ Ak vás niekto z neveriacich pozve k stolu a chcete tam ísť, jedzte všetko, čo vám predložia, a neskúmajte to vo svedomí. ²⁸ Ak vám však niekto povie: „Toto bolo obetované modlám,“ nejedzte to kvôli tomu, kto vás na to upozornil, a kvôli svedomiu, ²⁹ i keď nemyslím na vaše svedomie, ale na svedomie toho druhého. Ved' prečo by malo cudzie svedomie súdiť moju slobodu? ³⁰ Ak ja niečo s vďakou poží-

vam, prečo by ma mal niekto tupiť za to, za čo ja vzdávam vd'aky? ³¹ Či teda jete, či pijete, alebo čokoľvek robíte, všetko robte na Božiu slávu. ³² Nebuďte na pohoršenie ani Židom, ani Grékom, ani Božej cirkvi, ³³ ako aj ja sa usilujem páčiť všetkým vo všetkom. Nehľadám svoj vlastný prospech, ale čo prospieva mnohým, aby boli spasení.

Poznámky

10,2

Veta εις τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν (dosl. „boli pokrstení v Mojžiša“) vyjadruje, že v predobrazе krstu, ktorým bol prechod cez more, otcovia sa dostali do vzťahu s Mojžišom. Predložka εις nemá lokálny, ale vzťahový význam v tom zmysle, že pokrstený sa dostáva do vzťahu s Mojžišom, analogicky ku vzťahu s Kristom.

Hoci by predložka ἐν („v“) vo fráze ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ („v oblaku a v morí“) mohla sa interpretovať inštrumentálne, jej použitie so slovesom βαπτίζω v NZ textoch uprednostňuje skôr lokálny význam.

10,3

Adjektívum πνευματικόν („duchovný“) vzťahuje sa na jedlo a nápoj dvomi spôsobmi: jedlo a nápoj boli darované Izraelitom nadprirodzeným spôsobom a duchovne ich udržiavali pri živote počas putovania púšťou a tento výraz odkazuje na Pánovu večeru, na duchovné jedlo a nápoj kresťanov.

10,4

Imperfektum slovesa ἔπινον („píjavalí, opakovane pili“) odkazuje na opätovné pitie vody zo skaly, ktorú Pavol duchovne identifikoval s Kristom. Dôraz sa primárne nekladie na vodu, ale na zdroj, ktorým je skala identifikovaná s Kristom. Tu možno cítiť aj vplyv textov ako Dt 32,4.15.18.30.31, kde sa Boh označuje za skalu.

10,9

Veta καθὼς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν („ako niektorí pokúšali“) nemá predmet, preto za predmet možno doplniť Boha, hoci Kristus sa už nachádzal v prvej vete súvetia ako predmet tohto slovesa „pokúšať“.

10,16

Označenie τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας („kalich dobrorečenia“) je výraz pochádzajúci zo židovskej pesachovej večere, ale Pavol ho aplikuje na eucharistický kalich (a jeho obsah) v rámci kresťanského slávenia Pánovej Poslednej večere. Fráza neznamená, že kalich prináša požehnanie, ale je to skôr kalich, nad ktorým sa prednášalo dobrorečenie.

10,17

Fráza ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου („z jedného chleba“) je hebraizmus odrážajúci prax, že bežne všetci jedli z jedného chleba.

10,20

Výraz δαιμόνιον („démon“) označuje niečo pochádzajúce z neba a môže byť šifrou pre transcendentné netelesné bytie božského charakteru. Časom však výraz začne označovať najmä zlého ducha, démona, ako to vidno v textoch ako Dt 32,17; Tob 3,8; 6,18; 8,3; Ž 91,6; 95,5; Bar 4,35; Iz 13,21; 34,14, aj u Pavla.

10,21

Pre Pavla nie je účasť veriacich na modloslužobných kultoch v pohanských chrámoch spojená dokonca s požívaním obiet nepodstatná vec. Pavol takú účasť kresťanom kategoricky zakazuje (οὐ δύνασθε „nemôžete“).

Fráza *τραπέζα κυρίου* („Pánov stôl“) je inšpirovaná dikciou Mal 1,7.12, kde označuje Pánov oltár. Pavol ju aplikuje na slávenie Pánovej večere.

10,25

Výzva v tomto verši pozýva adresátov, aby nemali škrupule pri jedení mäsa obetovaného modlám, ktoré sa neskôr predávalo na korintských trhoch. Predchádzajúce obradné použitie mäsa je skrátka nepodstatné.

10,33

Pavol sa usiloval slúžiť každému bez rozdielu. Cieľom jeho celej apoštolskej aktivity bola spása. Kontrast medzi výrazmi „mnohí“ (πᾶσιν) a „všetci“ (τῶν πολλῶν) nemal by sa tu príliš preceňovať, keďže výraz „mnohí“ sa bežne používa ako ustálený literárny opisný spôsob výrazu „všetci“ (porov. Rim 5,15.19; 2 Kor 2,17).

Intertextové prepojenia

- [10,1] Ex 13,21-22; Ex 14,19-20.21-22.26-30.
[10,2] Rim 6,3; Gal 3,27.
[10,4] Ex 17,1-7; Nm 20,7-11; Dt 8,15.
[10,5] Nm 14,28-38; Júd 5.
[10,6] Nm 11,4.34.
[10,7] Ex 32,6.
[10,8] Nm 25,1-9.
[10,9] Nm 21,5-9.
[10,10] Nm 14,2-37; 16,1-35.
[10,13] Mt 6,13; Jak 1,13-14.
[10,14] 1 Jn 5,21.
[10,16] Mt 26,26-29; Sk 2,42.
[10,17] Rim 12,5; Ef 4,4.
[10,18] Lv 7,6.
[10,20] Dt 32,17.
[10,21] 2 Kor 6,14-18.
[10,22] Dt 32,21; Sir 6,10.
[10,23] 6,12.
[10,24] Rim 15,2; Flp 2,4.21.
[10,26] Ž 24,1; Ž 50,12.
[10,30] Rim 14,6; 1 Tim 4,3-4.
[10,33] 9,22; Rim 15,2.

Prvý list Korint'anom 11

Preklad

¹ Napodobňujte ma, ako aj ja napodobňujem Krista. ² A chválím vás, že vo všetkom na mňa pamätáte a držíte sa tých tradícií tak, ako som vám ich odovzdal. ³ Chcem však, aby ste vedeli, že hlavou každého muža je Kristus, hlavou ženy je muž a hlavou Krista Boh. ⁴ Každý muž, ktorý sa modlí alebo prorokuje so zahalenou hlavou, zneuct'uje toho, kto mu je hlavou. ⁵ Každá žena, ktorá sa modlí alebo prorokuje s nezahalenou hlavou, zneuct'uje toho, kto jej je hlavou; je to to isté, ako keby sa dala ostriať dohola. ⁶ Lebo ak sa žena nezahaľuje, môže sa dať i ostriať. Ale ak je pre ženu potupou dať sa ostriať alebo oholiť, nech sa zahaľuje. ⁷ Muž si však nemá zahaliť hlavu, lebo je obrazom a slávou Boha, kým žena je slávou muža. ⁸ Veď nie je muž zo ženy, ale žena z muža. ⁹ Lebo ani muž nebol stvorený pre ženu, ale žena pre muža. ¹⁰ Preto má mať žena na hlave znak moci kvôli anjelom. ¹¹ No predsa v Pánovi niet ženy bez muža, ani muža bez ženy.

¹² Lebo ako je žena z muža, tak aj muž je vďaka žene, a všetko je z Boha. ¹³ Posúďte sami medzi sebou: Sluší sa, aby sa žena modlila k Bohu s nezahalenou hlavou? ¹⁴ Vari vás neučí sama príroda, že mužovi je na hanbu, keď má dlhé vlasy, ¹⁵ no žene sú dlhé vlasy na slávu? Lebo dlhé vlasy dostala namiesto závoja. ¹⁶ Ak by sa však niekto chcel o tom škriepiť, my ani Božie cirkvi to nemáme vo zvyku.

¹⁷ Keď toto pripomínam, nechválím vás, lebo sa neschádzate na úžitok, ale na škodu. ¹⁸ Počúvam, že hlavne, keď sa schádzate v cirkevnom spoločenstve, sú medzi vami roztržky. A sčasti tomu aj verím. ¹⁹ Veď musia byť medzi vami aj rozdielne názory, aby sa ukázalo, kto z vás sa osvedčí.

²⁰ Hoci sa teda schádzate na tom istom mieste, nie je to jedenie Pánovej večere, ²¹ lebo každý sa pustí do jedenia svojej večere, a potom jeden hladuje a druhý sa opíja. ²² Nemáte azda dom, kde by ste jedli a pili? Alebo opovrhujete Božím spoločenstvom a zahanbujete tých, čo nič nemajú? Čo vám mám povedať? Mám vás azda pochváliť? Za to vás nepochválím! ²³ Veď ja som prijal od Pána to, čo som vám aj odovzdal, že Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený, vzal chlieb, ²⁴ a keď vzdával vďaka, lámal ho a povedal: „Toto je moje telo, ktoré je pre vás. Toto robte na moju pamiatku!“ ²⁵ Podobne po večeri vzal aj kalich a povedal: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek budete z neho piť na moju pamiatku.“ ²⁶ Kedykoľvek teda jete tento chlieb a pijete z tohto kalicha, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde. ²⁷ Preto kto by nehodne jedol chlieb alebo pil z Pánovho kalicha, previní sa proti Pánovmu telu a Pánovej krvi.

²⁸ Nech teda človek skúma sám seba a tak je z toho chleba a pije z toho kalicha. ²⁹ Lebo kto je a pije a nerozoznáva telo, ten si je a pije odsúdenie. ³⁰ Preto je medzi vami veľa slabých i chorých a viacerí umierajú. ³¹ Keby sme však sami seba súdili, neboli by sme odsúdení. ³² Tým však, že nás súdi Pán, vychováva nás, aby sme neboli odsúdení s týmto svetom. ³³ A preto, bratia moji, keď sa schádzate jesť, čakajte jeden na druhého! ³⁴ Ak je niekto hladný, nech sa naje doma, aby ste sa neschádzali na odsúdenie. Ostatné veci zariadim, keď prídem.

Poznámky

11,2-16

Niektorí interpreti pokladajú v. 2-16, resp. v. 3-16 za nepavlovskú interpoláciu, v dôsledku čoho by bol v. 17 logickým pokračovaním v. 2. Takéto oddelenie textu od Pavlovho spisu sa javí príliš zjednodušeným riešením tejto komplikovanej state. Iní autori pokladajú problematickú stať za Pavlov text, ktorý sekundárne vložil do listu.

11,3-6

Existuje niekoľko výkladov tejto náročnej perikopy, ktoré sa nezhodujú v detailoch. Problém sa týka kresťanských žien, ktoré sa modlia alebo prorokujú s odhalenou hlavou, ako to vyplýva z v. 5-6.10.13.15. Pavol tu porovnáva ženy s mužmi. Hoci početní komentátori chápu stať ako diskusiu o zahalovaní hlavy žien na bohoslužbách, problém netkvie v tom, žeby sa korintskí muži modlili alebo prorokovali so zahalenými hlavami (v. 4), hoci Pavlovo rétorické porovnanie mužov a žien by uprednostňovalo takú predstavu. Netreba tu však zamieňať Pavlovu rétoriku s podstatou jeho argumentácie. Pavol sa osobitne zamerlal na konkrétnu činnosť korintských žien počas bohoslužieb a na riešenie liturgických neporiadkov medzi nimi. Jeho reakcia je komplikovaná a jeho teologické argumenty naznačujú, ako chápe úlohu muža a ženy vo vzťahu ku Kristovi a k Bohu.

11,4

Slovné spojenie *κατὰ κεφαλῆς ἔχων* zvyčajne sa chápe ako závoj alebo pokrývka visiaca z hlavy. Niektoré staroveké rímske sochy zobrazujú mužov pri modlitbe alebo obetách bohom so zahalenou hlavou – s časťou tógy prehodenou cez hlavu. Možno si spoločenská elita Korintu osvojila danú prax a kresťania, hoci nepatrili medzi elitu, rozhodli sa tiež nasledovať zvyk zahalenej hlavy, keď sa podujali modliť alebo prorokovať.

Slovné spojenie *καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* dá sa chápať buď v zmysle zneuct'ovania vlastnej hlavy, alebo preneseným spôsobom ako zneuct'ovanie toho, kto mu je hlavou. V kontexte, ktorý Pavol načrtáva, zneuctenie vyplýva z toho, že muž zakrýva svoje postavenie Božieho obrazu a slávy, ako to vyjadril v. 7. Slová „zneuct'uje svoju hlavu“ by mohli znamenať, že „zneuct'uje seba samého“, ale skôr znamenajú, že zneuct'uje Krista, ktorý je hlavou každého muža (v. 3).

11,6

Pavol tu používa argumentáciu na princípe absurdnej skratky – ak sa žena nezahalaťuje, môže sa dať i ostríhať. Ostrihanie vlasov bolo v mnohých kultúrach

zahanbujúce, lebo dlhé ženské vlasy sa vnímali ako slávnostná ozdoba (v. 14-15). Namiesto hanby by mala žena uprednostniť to, čo je čestné, najmä odev, ktorý stráži česť a autoritu jej manžela (11,7).

11,11

Fráza ἐν κυρίῳ („v Pánovi“) označuje rovnocennú existenciu mužov a žien nastolenú Kristom. Pavol kvalifikuje vzťah ženy k mužovi cez Krista.

11,18

Miestom kultových stretnutí kresťanov bol nepochybne dom v zmysle domácej cirkvi (16,19; Rim 16,5), keďže v skorom kresťanskom období sa výraz ἐκκλησία ešte nepoužíval vo význame budovy nazývanej „kostol“. Použitím slova „cirkev“ v eucharistickom kontexte Pavol účinne zdôraznil cirkevný význam Pánovej večere, ktorý už naznačil participáciou kresťanov na Kristom tele a krvi (10,16-17).

11,20

Predložková fráza ἐπὶ τὸ αὐτό môže znamenať nielen zhromaždenie kresťanov na jednom mieste, ale aj za jedným účelom. Táto druhá konotácia by ešte viac zvýraznila rozdelenie a fragmentáciu jednoty, pre ktorú sa zhromaždili.

11,23

Pasívne imperfektum παρεδίδετο („bol vydaný, zradený“) mohlo by odkazovať na zatknutie Ježiša vinou činnosti a zrady Judáša Iškariotského. Sloveso sa môže chápať buď ako teologický pasív (vydaný Bohom), alebo ako mediopasívne sloveso „on [Ježiš] sa vydal“. Daný výraz tak mal Korint'anom pripomínať závažný význam pokrmu, ktorý zanedbávali.

11,24

Veta τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα („toto je moje telo“) je v podstate rovnaká ako v Mk 14,22 a v ostatných synoptických evanjeliách s výnimkou poradia slov. Pozícia osobného zámena „moje“ pred podstatným menom „telo“ je možno pavlovskou modifikáciou tradičného znenia.

11,27

Príslovka ἀναξίως („nehodne“) sa vzťahuje na terajšie nehodné prijímanie Eucharistie a previnenie Korint'anov voči nej. V dôsledku toho Pavol formuluje hrozbu súdu. Takíto nehodní prijímatelia budú zodpovední za Pánovu smrť.

11,30

Vo vete πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοί („veľa slabých i chorých a viacerí umierajú“) postih nad nehodnými prijímateľmi sa prejavuje v podobe fyzických následkov, čo je narážka na SZ tresty za previnenia (Ex 4,11; Dt 32,39; Sir 27,27-29; 38,9-10; 2 Mach 4,38; 9,5-6). Pavol nemá na mysli to, že dôstojné prijímanie Eucharistie chráni pred chorobou alebo smrťou, ale môže uvažovať o celej korintskej cirkvi, pretože mnohí v nej sú chorí a práve nehodné prijímanie Eucharistie umožnilo ničivým silám, aby ju postihli. Práve skúmanie seba a rozlišovanie v otázke Eucharistie môže oddialiť tresty, ktoré mali medicínalnu a edukatívnu povahu (v. 31-32).

Intertextové prepojenia

- [11,1] 4,16; Flp 3,17.
- [11,2] 15,3; 2 Sol 2,15.
- [11,3] Ef 5,23.
- [11,7] Gn 1,26-27; Gn 5,1.
- [11,8] Gn 2,21-23.
- [11,9] Gn 2,18.
- [11,11] Gal 3,27-28.
- [11,12] 8,6; Rim 11,36.
- [11,18] 1,10-12; Gal 5,20.
- [11,22] Jak 2,1-7.
- [11,23] 2; 15,3; Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,14-20.
- [11,25] Ex 24,8; 2 Kor 3,6; Hebr 8,6-13.
- [11,32] Dt 8,5; Hebr 12,5-11.

Prvý list Korint'anom 12

Preklad

¹ Pokiaľ ide o duchovné dary, nechcem bratia, aby ste o nich nevedeli.² Viete, že keď ste ešte boli pohanmi, opakovane vás to ťahalo k nemým modlám. ³ Preto vám oznamujem, že nik, kto hovorí v Božom Duchu, nepovie: „Ježiš je prekliaty!“ a nikto nemôže povedať: „Ježiš je Pán,“ iba ak v Duchu Svätom. ⁴ Dary sú rozličné, ale Duch je ten istý; ⁵ a rozličné sú aj služby, ale Pán je ten istý; ⁶ a rozličné sú aj činnosti, ale Boh je ten istý. On spôsobuje všetko vo všetkých. ⁷ Každému je však daný prejav Ducha na spoločný úžitok. ⁸ Jeden totiž dostáva prostredníctvom Ducha slovo múdrosti, ale druhý podľa toho istého Ducha slovo poznania, ⁹ iný zasa vieru v tom istom Duchu, no ďalší dary uzdravovania v tom jednom Duchu; ¹⁰ ďalší schopnosť konať mocné činy, ďalší prorocstvo, ďalší dar rozlišovať duchov, iný dar rozličných jazykov a ďalší schopnosť vykladať ich. ¹¹ No toto všetko spôsobuje jeden a ten istý Duch, ktorý udeľuje každému jednému tak, ako chce.

¹² Veď ako je jedno telo a má mnoho častí, ale všetky časti tela, hoci ich je mnoho, tvoria jedno telo, tak aj Kristus. ¹³ Veď my všetci sme boli pokrstení jedným Duchom v jedno telo, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní; a všetci sme boli napojení jedným Duchom. ¹⁴ Lebo telo nie je jedna časť, ale veľa častí. ¹⁵ Keby noha povedala: „Keďže nie som ruka, nepatrím k telu!“, napriek tomu neprestáva patriť k telu. ¹⁶ A keby ucho povedalo: „Keďže nie som oko, nepatrím k telu!“, napriek tomu neprestáva patriť k telu. ¹⁷ Keby bolo celé telo len okom, kde by bol sluch? A keby bolo celé sluchom, kde by bol čuch? ¹⁸ Ale Boh skutočne usporiadal v tele časti, a to každú jednu z nich tak, ako chcel. ¹⁹ Keby však boli všetky jednou časťou, kde by bolo telo? ²⁰ Skutočne je mnoho častí tela, ale iba jedno telo. ²¹ Oko však nemôže povedať ruke: „Nepotrebujem ťa!“ a zasa ani hlava nohám: „Nepotrebujem vás!“ ²² Ale tie časti tela, ktoré sa zdajú slabšími, sú oveľa potrebnéjšie, ²³ a tie časti, ktoré pokladáme za menejcenné, zaodievame s väčšou úctou a našim intímnym miestam sa dostáva väčšej úcty, ²⁴ zatiaľ čo naše odhalené časti to nepotrebujú. Boh však usporiadal telo tak, že jeho slabšej časti dal viac úcty, ²⁵ aby nebola v tele roztržka, ale aby sa jeho časti vzájomne starali jedna o druhú. ²⁶ Ak teda trpí jedna časť, spolu s ňou trpia všetky časti; ak sa dostáva úcty jednej časti, radujú sa s ňou všetky časti.

²⁷ Vy ste Kristovo telo a jednotlivo ste jeho časťami. ²⁸ A v cirkvi Boh niektorých ustanovil po prvé za apoštolov, po druhé za prorokov, po tretie za učiteľov, potom sú mocné činy, potom dary uzdravovať, pomáhať, viesť a dar rôznych jazykov.

²⁹ Sú azda všetci apoštolmi? Sú všetci prorokmi? Sú všetci učiteľmi? Sú všetci schopní robiť zázraky? ³⁰ Majú všetci dary uzdravovania? Hovoria všetci viacerými jazykmi? Všetci ich vysvetľujú? ³¹ Horlivo však hľadajte ešte väčšie dary. A ešte vzácnejšiu cestu vám ukážem.

Poznámky

12,1

Výraz πνευματικῶν označuje „duchovné dary“ (proroctvo a jazyky) a jeho paralelou je slovo χαρισμάτα („dary“) vo v. 4.9.28.30.31, pričom ten prvý skôr podčiarkuje výlučného pôvodcu darov, čiže Ducha a ten druhý zdôrazňuje Božie obdarovanie kresťanov v Korinte.

12,3

Výraz ἀνάθεμα pôvodne označoval votívny dar prinesený do chrámu (napr. Lk 21,5; 2 Mach 2,13). Postupom času sa uvedené dary vnímali ako tabu, vyňaté z bežného používania a kontaktu a slovo začalo označovať prekliaty predmet (napr. Joz 6,17; Nm 21,3; Dt 7,26; Jdt 16,19). Pavol tu formuluje myšlienku, že človek obdarený Božím Duchom nemôže povedať, že Ježiš je prekliaty. Opakom prekliatia je vyznanie Ježiša ako Pána, čo je možné len vďaka Božiemu Duchu.

12,7

Pavol zdôrazňuje, že dary pochádzajú z Božieho Ducha a nie z „duchovných“ jedincov. Spojenie πρὸς τὸ σὺμφέρον („na spoločný úžitok“) vyjadruje, že Duch dáva cirkvi dary pre spoločné dobro všetkých.

12,8-11

Plurály dvojslovných fráz χαρίσματα ἰαμάτων („dary uzdravovania“), ἐνεργήματα δυνάμεων („schopnosti mocných činov“), διακρίσεις πνευμάτων („rozlišovania duchov“), γένη γλωσσῶν („druhy jazykov“) môžu naznačovať, že daný dar nie je nejakou trvalou statickou schopnosťou, ale že každý jeho prejav je „darom“ v pravom zmysle slova.

12,9

Slovo πίστις („viera“) tu znamená osobitný dar nadprirodzenej či charismatickej viery, ktorá je schopná „vrchy prenášať“ (13,2), čo evokuje Ježišove výroky o prenášaní vrchu (Mk 11,23; Mt 21,21) alebo o presadení moruše (Lk 17,6).

12,10

Výraz προφητεία („proroctvo“) je Duchom inšpirované dynamické a účinné hlásanie Písma a evanjelia či zrozumiteľných posolstiev. V tejto kapitole sa dar proroctva nachádza ako druhá charizma neskôr v druhom i treťom zozname chariziem. Spolu s darom uzdravovania a darom jazykov sa tak proroctvo

nachádza vo všetkých troch katalógoch charíziem v kap. 12. Je tiež v zozname charíziem Rim 12,6-8, kde zaujíma prvé miesto, a jeho prvenstvo Pavol podčiarkuje aj v 1 Kor 14,1.5.

Slovo γλῶσσα (dosl. „jazyk“) pravdepodobne označovalo reč v extáze.

12,23

Pavol sa tu pohráva s negatívnym a pozitívnym použitím výrazu τιμή („česť, hodnota“) a stavia ho do kontrastu s adjektívom ἀτιμότερα („menejcenné“). Tu mohol myslieť na ozdobné zahaľovanie rúk a nôh spomínaných vo v. 19. Pod ďalším adjektívom ἀσχήμονα („neslušné“) má Pavol na mysli intímne miesta, ktoré sa vedome zahaľujú a tak chránia pred verejným odhaľovaním. Výraz „intímne miesta“ sme použili aj v našom preklade.

12,31

O láske tu Pavol hovorí ako o vzácnejšej ceste. Pojem ὁδός („cesta“) je obrazné pomenovanie pre učenie alebo náuku. Taký zmysel mal pojem v dobových filozofických školách grécko-rímskeho sveta, ale aj v LXX (Sdc 2,22; Ž 1,6; 37,34; Prís 28,23).

Intertextové prepojenia

[12,2] Ef 2,11-18.

[12,3] Rim 10,9; 1 Jn 4,2-3.

[12,4] Rim 12,6; Ef 4,7.11.

[12,8] 2,6-13.

[12,10] 14,5.26.39; Sk 2,4.

[12,11] 7,7; Ef 4,7.

[12,12] 10,17; Rim 12,4-5; Ef 2,16; Kol 3,15.

[12,13] Gal 3,28; Ef 2,13-18; Kol 3,11; Jn 7,37-39.

[12,27] Rim 12,5-8; Ef 1,23; Ef 4,12; Ef 5,30; Kol 1,18.24.

[12,28] Ef 2,20; Ef 3,5; Ef 4,11.

Prvý list Korint'anom 13

Preklad

¹ Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými, ale lásku by som nemal, bol by som len ako cvendžiaci kov a zuniaci činel. ² A keby som mal dar proroctva a poznal by som všetky tajomstvá a mal všetko poznanie a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, ale lásku by som nemal, ničím by som nebol. ³ A keby som rozdal celý svoj majetok a vydal svoje telo na obeť, aby som bol slávny, ale lásku by som nemal, nič by mi to neprospelo.

⁴ Láska je trepezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, láska sa nevystatuje a nepovyšuje, ⁵ nespráva sa nečestne, nehľadá svoj prospech, nerozčuľuje sa, nepočíta krivdy, ⁶ neraduje sa z neprávosti, ale raduje sa s pravdou; ⁷ všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa a všetko vydrží. ⁸ Láska nikdy nezanikne A čo proroctvá? Pominú sa. A čo jazyky? Umlknú. A čo poznanie? Pominie sa. ⁹ Lebo iba čiastočne poznávame a iba čiastočne prorokujeme. ¹⁰ Ale keď príde to, čo je dokonalé, pominie sa to, čo je čiastočné. ¹¹ Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, zmyšľal som ako dieťa, usudzoval som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby.

¹² Teraz vidíme nie úplne jasne, akoby v zrkadle, ale potom z tváre do tváre. Teraz poznávam čiastočne, ale potom budem poznávať tak, ako som bol poznaný. ¹³ A tak naozaj zostáva viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska.

Poznámky

13,1-3

Podmienkové vety v týchto súvetiach chcú vyjadriť skutočnosť, že vlastnenie chariziem by mala sprevádzať láska. Jej nedostatok znehodnocuje človeka.

13,4-7

Pavol vníma lásku ako základnú kvalitu života v kresťanskom spoločenstve. V týchto veršoch vyjadrí 15 atribútov lásky pomocou slovies v prézente a to vyjadruje dynamiku a činorodosť lásky. Jej atribúty sú vyvážené pokiaľ ide o negatívnu a pozitívnu formuláciu. Osem slovies je v negatívnom tvare uvede-
nom zápornou predponou οὐ („ne-“), ktorá jednoducho vyjadrí záporné konštatovanie, a sedem slovies sa uvádza v pozitívnom tvare. Pavol tak vyjadruje, že sú spôsoby, ako sa láska neprejavuje, a spôsoby, ako sa prejavuje.

13,5

Fráza οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς („nehľadá svoj prospech“) poukazuje na podstatu kresťanskej lásky: nezištnosť. Pavol tu kritizuje sebecstvo alebo zaujatie sebou samým a zdôrazňuje, že láska hľadá skôr dobro spoločenstva.

13,6

Vo vete συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ („raduje sa s pravdou“) pravda je zosobnená a Pavol ju tu vníma vo filozofickom zmysle ako kvalitu, ktorá starostlivo počíta so skutočnosťou a má usmerňovať ľudský život. Keď prevláda, potom sa s ňou môže tešiť aj láska.

Intertextové prepojenia

[13,1] 8,1; 16,14; Rim 12,9-10; Rim 13,8-10.

[13,2] 4,1; Mt 17,20; Mt 21,21; Kol 2,3.

[13,3] Mt 6,2.

[13,4] Ef 4,2; Ef 5,2; Ef 8,1.

[13,5] 10,24.33; Flp 2,4.21; 1 Sol 5,15.

[13,7] Prís 10,12; 1 Pt 4,8.

[13,12] 2 Kor 5,7; Hebr 11,1; 2 Tim 2,19; 1 Jn 3,2.

[13,13] Kol 1,4; 1 Sol 1,3; 1 Sol 5,8.

Prvý list Korint'anom 14

Preklad

¹ Usilujte sa o lásku a horlivo hľadajte aj duchovné dary, ale najmä aby ste prorokovali. ² Lebo kto hovorí jazykom, nehovorí ľuďom, ale Bohu. Nikto mu totiž nerozumie, mocou Ducha hovorí tajomstvá. ³ Kto však prorokuje, hovorí ľuďom, a tak buduje, povzbudzuje a potešuje. ⁴ Kto hovorí jazykmi, buduje seba, ale ten, kto prorokuje, buduje cirkev. ⁵ Chcem však, aby ste všetci hovorili jazykmi, ale ešte viac, aby ste prorokovali. Lebo väčší je ten, čo prorokuje, než ten, čo hovorí jazykmi, iba ak by to aj vysvetľoval, aby sa budovala cirkev. ⁶ Ved' čo by som vám osožil, bratia, keby som k vám prišiel a hovoril jazykmi, ale nehovoril by som vám slovami zjavenia ani poznania, ani prorocťvom, ani učením? ⁷ Podobne ako neživé nástroje, ktoré vydávajú zvuk, či už flauta alebo citara: keby nevydávali rozdielne zvuky, ako by sa vedelo, čo sa hrá na flaute a čo na citare? ⁸ Ved' ak poľnica zaznie nejasne, kto sa bude chystať do boja?

⁹ Tak aj vy, ak nevydávate jazykom zrozumiteľné slová, ako možno poznať, čo hovoríte? Ved' budete hovoriť do vetra. ¹⁰ Vo svete je predsa toľko rozličných jazykov, a ani jeden nie je bez slov. ¹¹ Ak však nepoznám zmysel reči, pre toho, kto hovorí, budem cudzincom, a ten, čo hovorí, bude cudzincom pre mňa. ¹² Tak aj vy, keďže sa horlivo usilujete o duchovné dary, usilujte sa oplývať tým, čo slúži na budovanie cirkvi. ¹³ Preto ten, kto hovorí jazykmi, nech sa modlí, aby vedel vysvetľovať. ¹⁴ Lebo ak sa modlím jazykmi, modlí sa môj duch, ale moja myseľ je bez ovocia. ¹⁵ Čo teda? Budem sa modliť duchom, ale budem sa modliť aj myseľou. Budem spievať chválospevy duchom, ale budem spievať aj myseľou. ¹⁶ Lebo ak dobrorečíš duchom, ako potom môže jednoduchý človek na tvoje dobrorečenie odpovedať: Amen!? Ved' nevie, čo hovoríš. ¹⁷ Ty síce krásne dobrorečíš, ale iný sa tým nebuduje. ¹⁸ Ďakujem Bohu, že viac hovorím jazykmi ako vy všetci; ¹⁹ v cirkvi však chcem radšej prehovoriť päť zrozumiteľných slov, aby som aj iných poučil, než povedať desaťtisíc slov nezrozumiteľným jazykom.

²⁰ Bratia, nebuďte v uvažovaní ako deti, v zle buďte maličkí, no v uvažovaní buďte dokonalí. ²¹ V zákone je napísané: „Cudzími jazykmi a perami cudzincov budem hovoriť k tomuto ľudu, no ani tak ma nepočúvnu, hovorí Pán.“ ²² A jazyky nie sú znamením pre veriacich, ale pre neveriacich, no dar prorocťva nie je pre neveriacich, ale pre veriacich. ²³ Keby sa teda celá cirkev zišla na tom istom mieste a všetci by hovorili jazykmi a prišli by tam jednoduchí ľudia alebo neveriaci, nepovedali by, že šaliete? ²⁴ Keby však všetci prorokovali a vstúpil by niekto neveriaci alebo jednoduchý človek, všetci by ho usvedčovali, všetci

posudzovali. ²⁵ Skryté veci jeho srdca sa stanú zjavnými, a tak padne na tvár, bude sa klaňať Bohu a vyznávať: „Naozaj je Boh medzi vami!“

²⁶ Čo teda, bratia? Keď sa zídete, každý má niečo: chválospev, učenie, zjavenie, hovorenie jazykmi či ich vysvetľovanie; to všetko nech je na budovanie. ²⁷ Ak niekto hovorí jazykmi, nech sú to dvaja alebo nanajvýš traja, a to jeden po druhom, a jeden nech vysvetľuje. ²⁸ Ale ak by nemal kto vysvetľovať, nech v cirkevnom zhromaždení mlčí, ale nech hovorí sebe samému a Bohu. ²⁹ No proroci nech hovoria dvaja alebo traja a ostatní nech to posúdia. ³⁰ Ak by sa však inému, čo tam sedí, dostalo zjavenia, prvý nech sa odmlčí. ³¹ Lebo po jednom môžete všetci prorokovať, aby sa všetci poučili a aby všetci boli povzbudení. ³² Duchovia prorokov sa podriaďujú prorokom; ³³ veď Boh nie je Bohom neporiadku, ale pokoja. Podľa zvyku vo všetkých svätých cirkvách ³⁴ ženy nech v cirkevnom zhromaždení mlčia. Nedovoľuje sa im hovoriť, ale nech sú podriadené, ako to hovorí aj zákon. ³⁵ Ak sa však chcú niečo naučiť, nech sa opýtajú doma svojich mužov, lebo sa nesluší, aby žena v cirkevnom zhromaždení hovorila. ³⁶ Či od vás vyšlo Božie slovo, alebo k vám iba prišlo?

³⁷ Ak si niekto myslí, že je prorok alebo obdarovaný Duchom, nech vie, že čo vám píšem, je Pánov príkaz. ³⁸ Ak ho niekto neuzná, nebude uznaný. ³⁹ Tak teda, bratia moji, horlivo sa usilujte prorokovať a nezabráňajte hovoriť jazykmi. ⁴⁰ Ale všetko nech sa deje slušne a v zhode s poriadkom!

Poznámky

14,2

Fráza οὐδεις γὰρ ἀκούει (doslova „nikto totiž nepočuje“) znamená „nikto (mu) totiž nerozumie“.

Vo vete πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια („v duchu hovorí tajomstvá“) výraz „tajomstvá“ označuje to, čo bežne presahuje ľudské chápanie, hoci sa chápal i ako nejaký druh „zjavených právd“, a práve nezrozumiteľné hovorenie v jazykoch nedokáže dané pravdy odovzdať iným, keďže pri ňom „nikto nerozumie“ hovoriacemu. Veta asi znamená, že hovoriaci vraví k svojmu duchu, čiže vo svojom duchu; vyslovuje čosi transcendentné, čo jeho duch môže pochopiť, ale čo jeho myseľ a myseľ iných nechápe.

14,7

Príslovku ὅμως, ktorá je zvyčajne adverzatívna a znamená „napriek tomu“, Pavol tu používa vo význame „rovnako, podobne“.

14,9

Fráza διὰ τῆς γλώσσης znamená „pomocou jazyka“, teda fyzického orgánu reči. Výraz γλῶσσα bez člena idiomatically označuje reč.

14,11

Fráza τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς (dosl. „sila zvuku“) chápe sa tu ako „zmysel reči“ či schopnosť vyjadriť myšlienky pomocou reči.

Adjektívum βάρβαρος („cudzí“ vo význame „cudzinec“) pôvodne označovalo osobu hovoriacu inak ako grécky. Potom adjektívum označovalo menej kultúrne národy, medzi ktoré patrili napr. Peržania, Egypťania, a v rímskom období zasa označovalo Galov, Germánov a Španielov. Pre Pavla dvojznačný výraz cudzinec naznačuje jednak fakt, že sám by hovoril cudzím jazykom, ktorému by nik nerozumel, a jednak, že by bol cudzincom v spoločenstve, v ktorom by mal byť bratom, a preto je pre neho hovorenie v jazykoch pre jednotu spoločenstva škodlivé.

14,16

Fráza ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου („ktorý zastáva miesto neučeného“) významovo sa týka asi niekoho bez skúsenosti s darom hovorenia v jazykoch. Výraz τὸν τόπον („miesto“) sa tu používa vo všeobecnom význame „pozícia“.

14,20

Porovnanie detí a dospelých je podkladom na porovnanie extatického prejavu daru jazykov s racionalitou prorokovania. Pavol vyzýva Korint'any, aby opustili detské spôsoby. Nabáda ich, aby sa usilovali o získanie daru proctva. Už vo v. 13,11 im na povzbudenie dal za príklad seba samého, keď zanechal detské zmýšľanie a spôsoby a stal sa dospelým mužom.

14,23

Hypotetickým tvrdením, že pri zhromaždení členov miestnej cirkvi by všetci hovorili jazykmi, naznačuje sa vysoká žiadanosť a oceňovanie charizmy daru jazykov. Pri takých zhromaždeniach mohli byť popri členoch cirkvi prítomní aj ἄπιστοι („neveriaci“) a tiež jednoduchí ľudia označení výrazom ἰδιῶται. Dané adjektívum má konotáciu neodborníka, neznalého vecí, neskúseného – v tomto prípade autsajdera vo veci chariziem. Pokiaľ by neveriaci, jednoduchí ľudia boli svedkami hromadného hovorenia v jazykoch, pravdepodobne by považovali kresťanov za bláznov. Pavol to vyjadruje silným slovesom μαίνεσθε („šaliete“), ktoré sa používalo na označenie kultového šialenstva, ktoré bolo prítomné v pohanských kultoch.

14,28

Stať vo v. 27-28 naznačuje, že Pavol by najradšej skoncoval s hovorením v jazykoch, hoci tomu nemôže zabrániť (porov. v. 39).

14,34-35

Pavol tu nechce povedať, že ženy nemajú právo prorokovať (porov. 11,5), ale zákazom pravdepodobne nariaďuje, aby ženy v úlohe manželiek na zhromaždeniach nehodnotili a neposudzovali prorocktá svojich manželov (14,29). Zásadami, ktoré sú podkladom pre tento zákaz, sú rešpekt a svornosť medzi manželmi a zachovanie poriadku na zhromaždeniach. Pavol nepredkladá mlčanie žien ako čosi absolútne, ale iba ako vhodný prostriedok pre situáciu pri vtedajších zhromaždeniach.

14,38

V podmienkovej vete εἰ δέ τις ἄγνοεῖ, ἄγνοεῖται („ak (ho) niekto neuzná, ak je neuznaný“) pasívum sa vzťahuje na Boha. Autoritatívny výrok sa podobá výroku vo v. 3,17. Oba sú založené na *ius talionis*, t. j. na zákone odplaty. Človek, ktorý taký Pánov príkaz nerešpektuje, nie je v skutočnosti súčasťou spoločenstva. Sloveso ἄγνοεῖ je bez určenia objektu, ale tým je s najväčšou pravdepodobnosťou „Pánov príkaz“ – to, čo Pavol práve povedal o vzkriesenom Kristovi ako konečnom sudcovi správania korintských kresťanov.

Intertextové prepojenia

[14,1] 12,10.31.

[14,15] Ef 5,19; Kol 3,16.

[14,20] Mt 10,16; Rim 16,19; Ef 4,14.

[14,21] Iz 28,11-12; Dt 28,49.

[14,23] Sk 2,6.13.

[14,25] 4,5; Iz 45,14; Zach 8,23.

[14,26] Ef 4,12.

[14,34] 1 Tim 2,11-15; 1 Pt 3,1.

Prvý list Korint'anom 15

Preklad

¹ Bratia, pripomínam vám evanjelium, ktoré som vám hlásal, a vy ste ho aj prijali a v ňom i zotrúvate ² a prostredníctvom neho aj dosahujete spásu, ak sa pridriúvate toho slova tak, ako som vám ho hlásal, ibaže by ste boli nadarmo uverili. ³ Ved' som vám odovzdal v prvom rade to, čo som aj ja sám prijali, že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem, ⁴ že bol pochovaný, že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem ⁵ a že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim. ⁶ Potom sa zjavil viac ako päťsto bratom naraz; väčšina z nich žije doteraz, niektorí však už zomreli. ⁷ Potom sa zjavil Jakubovi a potom všetkým apoštolom ⁸ a poslednému zo všetkých, ako mŕtvo narodenému dieťaťu, zjavil sa aj mne. ⁹ Ved' ja som najmenší z apoštolov a nie som ani hoden volať sa apoštolom, lebo som prenasledoval Božíu cirkev. ¹⁰ Ale z Božej milosti som, čím som, a jeho milosť nebola vo mne márna. No viac ako oni všetci som sa namáhal, vlastne ani nie ja, ale Božia milosť, ktorá je so mnou. ¹¹ A teda, či už ja alebo oni, tak hlásame, a tak ste uverili.

¹² Keď sa teda hlása, že Kristus bol vzkriesený z mŕtvych, ako to, že niektorí z vás hovoria, že zmŕtvychvstanie nie je. ¹³ No ak zmŕtvychvstanie nie je, ani Kristus nebol vzkriesený. ¹⁴ Ak však Kristus nebol vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera. ¹⁵ A potom sa ukáže, že sme falošní svedkovia o Bohu, lebo sme svedčili proti Bohu, že vzkriesil Krista, ktorého nevzkriesil, ak mŕtvi naozaj nie sú vzkriesení. ¹⁶ Ak však mŕtvi nie sú vzkriesení, ani Kristus nebol vzkriesený. ¹⁷ No ak Kristus nebol vzkriesený, zbytočná je vaša viera a ešte stále ste vo svojich hriechoch. ¹⁸ A tak tí, čo zomreli, sú zatratení, hoci boli v Kristovi. ¹⁹ Ak iba v tomto živote dúfame v Krista, sme najúbohejší zo všetkých ľudí. ²⁰ No Kristus bol skutočne vzkriesený z mŕtvych ako prvotina zomretých. ²¹ Lebo ako prostredníctvom človeka prišla smrť, tak prostredníctvom človeka prišlo aj zmŕtvychvstanie. ²² Ved' ako v Adamovi všetci zomierajú, tak aj v Kristovi budú všetci oživení; ²³ ale každý vo svojom poradí: prvotinou je Kristus, potom pri jeho príchode tí, čo mu patria.

²⁴ A potom nastane koniec, keď Kristus odovzdá kráľovstvo Bohu a Otcovi a zruší každé kniežatstvo, každú mocnosť a silu. ²⁵ Ved' on musí kraľovať, kým mu Boh nepoloží všetkých nepriateľov pod nohy. ²⁶ Ako posledný nepriateľ bude zničená smrť, ²⁷ lebo Boh mu všetko podrobil pod nohy. Keď však hovorí: „Všetko je podrobené,“ je zrejmé, že okrem toho, ktorý mu všetko podrobil. ²⁸ A keď mu bude všetko podrobené, vtedy sa aj sám Syn podrobí tomu, ktorý mu všetko podrobil, aby bol Boh všetko vo všetkom.

²⁹ Čo potom dosiahnu tí, čo sa dávajú krstiť za mŕtvych? Ak pre mŕtvych vôbec nie je vzkriesenie, prečo sa dávajú za nich krstiť? ³⁰ Načo sa aj my každú hodinu vystavujeme nebezpečenstvu? ³¹ Každý deň umieram a uisťujem vás o tom, ako že ste vy, bratia, mojou chválou, ktorú mám v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi. ³² Ak som v Efeze bojoval so šelmami z ľudských pohnútok, čo mi to osoží? Ak mŕtvi nevstávajú: „Jedzme a pime, veď zajtra zomrieme!“ ³³ Nedajte sa zviest': „Zlé reči kazia dobré mravy!“ ³⁴ Staňte sa triezvi, ako sa patrí, a nehrešte! Veď niektorí nepoznajú Boha – na vaše zahanbenie to hovorím.

³⁵ Nieкто sa však spýta: „Ako vstanú mŕtvi? V akom tele prídu?“ ³⁶ Hlu-pák! Čo ty seješ, neožije, ak neodumrie. ³⁷ A čo seješ, neseješ ako telo, ktoré má vzniknúť, ale iba zrno, či už pšeničné alebo nejaké iné. ³⁸ Boh mu však dáva telo, aké chce, a každému semenu jeho vlastné telo. ³⁹ Nie každé telo je rovnaké, ale iné je telo ľudí, iné je telo zvierat a zase iné je telo vtákov či rýb. ⁴⁰ A sú telá nebeské a telá pozemské, ale iný je jas nebeských tiel a iný pozemských. ⁴¹ Iný je jas slnka, iný jas mesiaca a iný je jas hviezd; veď hviezda od hviezdy sa líši jasom. ⁴² Tak je to aj so zmŕtvychvstaním: čo sa seje porušené, vstáva neporušené; ⁴³ čo sa seje potupené, vstáva slávne; čo sa seje bezvládne, vstáva mocné. ⁴⁴ Seje sa telesné telo, vstáva telo duchovné. Ak jestvuje telesné telo, jestvuje aj duchovné. ⁴⁵ Tak je aj napísané: „Prvý človek, Adam, stal sa živou bytosťou;“ posledný Adam oživujúcim Duchom. ⁴⁶ No nie je najskôr duchovné, ale telesné, až potom duchovné. ⁴⁷ Prvý človek je zo zeme, čiže pozemský, druhý človek je z neba. ⁴⁸ Aký je ten pozemský, takí sú aj ostatní pozemskí; a aký je ten nebeský, takí sú aj ostatní nebeskí. ⁴⁹ A ako sme nosili obraz toho pozemského, tak budeme nosiť aj obraz toho nebeského. ⁵⁰ No toto vyhlasujem, bratia, že telo a krv nemôžu zdediť Božie kráľovstvo, ani porušiteľnosť nezdedí neporušiteľnosť. ⁵¹ Hľa, poviem vám tajomstvo: Nie všetci zomrieme, ale všetci budeme premenení, ⁵² razom, v jednom okamihu, keď zatrúbi posledná poľnica. Keď zaznie, mŕtvi budú vzkriesení ako neporušiteľní a my budeme premenení. ⁵³ Veď toto porušiteľné telo si musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné si musí obliecť nesmrteľnosť. ⁵⁴ Keď si však toto porušiteľné oblečie neporušiteľnosť a toto smrteľné si oblečie nesmrteľnosť, vtedy sa splní, čo je napísané: „Vít'azstvo pohltilo smrť!“ ⁵⁵ Smrť, kde je tvoje vít'azstvo? Smrť, kde je tvoj trň?“ ⁵⁶ Trňom smrti je hriech a silou hriechu je zákon. ⁵⁷ No vďaka Bohu, ktorý nám dáva vít'azstvo prostredníctvom nášho Pána Ježiša Krista. ⁵⁸ A tak, bratia moji milovaní, buďte pevní, neochvejní, čoraz horlivejší v Pánovom diele, veď viete, že vaša námaha nie je márna v Pánovi.

Poznámky

15,3

Predložková fráza ἐν πρώτοις (dosl. „medzi prvými vecami“) znamená „v prvom rade“. Číslovka πρῶτος („prvý“) tu má kvalitatívny význam.

15,5-8

Na opis Kristových zjavení Pavol používa pasívnu formu ὄφθη (dosl. „bol videný, nechal sa vidieť“) vo význame „zjavil sa“. Sloveso ὄφθη je odrazom hebraizmu zachovaného v Septuaginte (napr. Gn 12,7; 17,1; 18,1; 26,2.24; 31,13; 35,9; 48,3; Ex 3,2; 6,3; 16,10; Lv 9,23; Nm 14,10; 16,19; 17,7; 20,6; Sdc 13,3; 1 Kr 3,5).

15,8

Hanlivý výraz ἔκτρομα v prirovnaní τῷ ἐκτρόματι („mŕtvo narodenému dieťaťu“) bol možno nadávkou na adresu Pavla zo strany jeho oponentov. Pavol ho tu používa v obraznom zmysle (porov. Nm 12,12; Jób 3,16; Kaz 6,3), mysliac ním osobu v smrteľnom položení, ktorej bola napriek všetkému preukázaná milosť.

15,18

Predložková fráza ἐν Χριστῷ („v Kristovi“) modifikuje sloveso zatratenia (ἀπόλοντο), čím Pavol vyjadruje osobitnú myšlienku, že viera v Krista bez vzkriesenia vedie k zatrateniu.

15,19

Častica μόνον („iba“) modifikuje úvodnú predložkovú frázu ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ vo význame „iba v tomto živote“.

15,24

Výraz τὸ τέλος („koniec“) označuje čas, keď sa skončí vláda vzkrieseného Krista. Pod kráľovstvom sa myslí súčasné Kristovo panovanie vykonávané z neba, ktoré sa začalo, keď bol ako „prvotina“ vzkriesený z mŕtvych. Zničenje smrti, vzkriesenie všetkých veriacich a parúzia Krista teda tvoria „koniec“.

15,29

Fráza οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν („tí, čo sa dávajú krstiť za mŕtvych“) poukazuje na prax krstu prostredníctvom zástupcu mŕtveho. Pavol spomína túto prax, aby ukázal jej rozpor s popieraním vzkriesenia, hoci ju neschvaľuje, ani nekritizuje. Využite ju, aby doložil, že aj sama korintská prax dokazuje, že mŕtvi skutočne môžu byť vzkriesení.

15,33

Pavol pridáva populárne príslovie, ktoré zrejme po prvýkrát použil Menander (342 – 290 pred Kr. v diele *Thais*, frag. 218). V prísloví sa podstatné meno ὁμιλία („reči“) používa v základnom význame „združenia, spoločenské skupiny“. Z tohto významu sa vyvinul aj význam „reči, konverzácie“, čiže to, do čoho sa zvyčajne zapája nejaká skupina alebo združenie. Pavol príslovím varoval veriacich, aby si dávali pozor na vplyv gréckej kultúry na ich spôsob života, ale najmä na ich myslenie.

15,36-41

Vo veršoch 36-41 Pavol analogicky argumentuje rôznymi druhmi tela (σῶμα). Tieto analógie nedokazujú vzkriesenie mŕtvych, ale poskytujú hodnoverný spôsob jeho pochopenia a sú čerpané z bežných každodenných skúseností.

15,44

Fráza σῶμα πνευματικόν („duchovné telo“) je rétorickým prostriedkom, ktorý spája dva protichodné výrazy do celku, aby sa vytvorilo vyjadrenie napätia alebo spojenie slov, ktoré si zjavne protirečia.

15,58

Fráza ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου („v Pánovom diele“) je spôsob vyjadrenia služby evanjeliu, ktorým sa označujú všetci korintskí kresťania pracujúci v Pánovej službe, a teda genitív je skôr objektový. Taká služba je oveľa dôležitejšia ako všetky dišputy spochybňujúce vzkriesenie mŕtvych alebo zvady o jeho povahe.

Intertextové prepojenia

- [15,3] 11,23; 1 Pt 2,24; 1 Pt 3,18; Iz 53,4-12.
[15,4] Sk 2,23-24; Ž 16,8-11; Oz 6,1-2; Jon 2,1.
[15,5] Mk 16,14; Mt 28,16-17; Lk 24,36; Jn 20,19.
[15,8] 9,1; Sk 9,3-6; Gal 1,16.
[15,9] Sk 8,3; Sk 9,1-2; Gal 1,23; Ef 3,8; 1 Tim 1,15.
[15,13] 1 Sol 4,14.
[15,15] Sk 5,32.
[15,20] Rim 8,11; Kol 1,18; 1 Sol 4,14.
[15,22] Gn 3,17-19; Rim 5,12-19.
[15,23] 1 Sol 4,15-17.
[15,25] Ž 110,1.
[15,26] Rim 6,9; 2 Tim 1,10; Zjv 20,14; Zjv 21,4.
[15,27] Ž 8,7; Ef 1,22; Flp 3,21.
[15,28] Ef 4,6; Kol 3,11.
[15,30] 2 Kor 4,8-12; 2 Kor 11,23-27.
[15,31] Ž 44,23; Rim 8,36.
[15,32] 4,9; 2 Kor 4,10-11; Múd 2,5-7; Iz 22,13.
[15,34] Mt 22,29; Mk 12,24.
[15,36] Jn 12,24.
[15,38] Gn 1,11.
[15,43] Flp 3,20-21; Kol 3,4.
[15,45] Gn 2,7; Jn 5,21-29; 2 Kor 3,6.17.
[15,49] Gn 5,3; Rim 8,29; Flp 3,21.
[15,50] Jn 3,3-6.
[15,51] 1 Sol 4,14-17.
[15,52] Joel 2,1; Zach 9,14; Mt 24,31; Zjv 11,15-18.
[15,53] 2 Kor 5,2-4.
[15,54] Iz 25,8; 2 Kor 5,4; 2 Tim 1,10; Hebr 2,14-15.
[15,55] Oz 13,14.
[15,56] Rim 4,15; Rim 7,7.13.
[15,57] Jn 16,33; 1 Jn 5,4.

Prvý list Korint'anom 16

Preklad

¹ Pokiaľ ide o zbierku pre svätých, aj vy urobte tak, ako som to nariadil cirkvám v Galácii. ² Nech si každý z vás pravidelne v prvý deň týždňa odloží to, čoho sa dokáže vzdať, aby sa zbierky nerobili vtedy, keď prídem. ³ A keď budem u vás, pošlem s odporúčacími listami tých, ktorých uznáte za hodných, aby zanesli váš milodar do Jeruzalema. ⁴ Ak by však bolo vhodné, aby som tam šiel aj ja, pôjdu so mnou.

⁵ No prídem k vám, keď prejdem Macedónskom, lebo cez Macedónsko iba prejdem, ⁶ ale u vás sa možno zdržím alebo aj prezimujem, aby ste ma vy potom vypravovali, kam pôjdem. ⁷ Veď nerád by som vás navštívil len tak narychlo, lebo dúfam, že nejaký čas u vás zostanem, ak to dovoľí Pán. ⁸ V Efeze zostanem až do Turíc, ⁹ lebo sa mi tam otvorili veľké dvere na úspešné pôsobenie, hoci aj protivníkov je veľa.

¹⁰ Ak však príde Timotej, dozrite na to, aby sa u vás nemusel báť; veď koná Pánovo dielo tak ako ja. ¹¹ Nech ním teda nikto neopovrhne, ale vypravajte ho v pokoji, aby prišiel ku mne, lebo ho očakávam s bratmi. ¹² Pokiaľ ide o brata Apolla, veľmi som ho prosil, aby šiel s bratmi k vám, ale vôbec nechcel teraz ísť. Pôjde však, len čo sa ukáže vhodná príležitosť. ¹³ Bedlite, stojte pevne vo viere, buďte statoční a silní. ¹⁴ Nech sa všetko medzi vami deje v láske!

¹⁵ Prosim vás, bratia: Poznate Stefanasov dom, že jeho členovia sú prvotinou Achájska a dali sa do služby svätým; ¹⁶ ochotne sa aj vy podriadte tým ľuďom a každému, kto spolupracuje a namáha sa. ¹⁷ Teším sa, že prišli Stefanas Fortunát i Achaikos, lebo doplnili, čo chýbalo od vás, ¹⁸ pretože osviežili môjho i vášho ducha. Tých si teda vážite. ¹⁹ Pozdravujú vás ázijské cirkvi. Veľmi vás v Pánovi pozdravujú Akvila a Priska aj cirkevné spoločenstvo v ich dome. ²⁰ Pozdravujú vás všetci bratia. Pozdravte sa navzájom svätým bozkom! ²¹ Toto je môj, Pavlov, vlastnoručný pozdrav. ²² Ak niekto nemiluje Pána, nech je vyvrnutý! Marana tha!

²³ Milosť Pána Ježiša nech je s vami. ²⁴ Moja láska nech je s vami všetkými v Kristovi Ježišovi.

Poznámky

16,2

Veta ὅ τι ἐὰν εὐδοῶται („to, čoho sa dokáže vzdat“) ukazuje, že Pavol si je vedomý odlišnosti ekonomického postavenia medzi kresťanmi v Korinte, hoci v nej boli mnohí členovia spoločenstva otrokmi a nemali nijaký príjem. Je možné, že fráza je zámerne dvojznačná a mohla by znamenať, že každý – odhliadnuc od svojho zisku – mal by si odložiť niečo na túto zbierku. Nie je tu nijaký náznak desiatku alebo pomerného dávania.

16,19

Manželský pár Ἀκὴλας καὶ Πρίσκα („Akvila a Priska“) sú jednak známi spolupracovníci Pavla (porov. Sk 18,2-3; Rim 16,3-4), ale sú aj majitelia domu v Efeze, kde sa schádzalo cirkevné spoločenstvo. Rodák z Pontu s menom Akvila (z latin. aquila „orol“) má svoju ženu uvedenú nie zdobneninou Priscilla (Sk 18,2), ale tvarom, ktorý je pre Pavlov korpus bežný, je to grecizovaná forma latinského adjektíva prisca „primitívna, starobylá“.

16,22

Vo verši Pavol vyslovuje kliatbu a požehnanie zároveň. V každom prípade je táto kliatba zvláštnym zakončením Pavlovho listu najmä preto, že sa vyskytuje uprostred iných pozdravov a požehnaní. Táto kliatba môže byť vyvolaná Pavlovým vedomím opozície proti nemu, ktorá v Korinte stále existuje, a môže byť tiež vyvrcholením toho, o čom sa píše v tomto liste. V protiklade ku kliatbe Pavol list uzatvára tromi požehnaniami. Marana tha! je prvé požehnanie zo série troch (zvyšné dve sú vo v. 23-24), ktorými Pavol zvoláva Božiu priazeň na korintskú komunitu. Modlí sa v aramejčine a prosí, aby vzkriesený Kristus čoskoro poctil svojou prítomnosťou Korint'anov. Modlitbou v aramejčine Pavol v skutočnosti nasleduje ranokresťanskú tradíciu a jej spomienku na to, že sám Ježiš z Nazareta sa modlil v aramejčine (Mk 14,36; porov. Gal 4,6; Rim 8,15). Požehnanie, ktoré Pavol vyslovuje v aramejčine, nachádza na konci svoj grécky náprotivok v Zjv 22,20, kde sa objavuje aj ako súčasť záverečného požehnanja eucharistickej liturgie.

Intertextové prepojenia

- [16,1] Sk 24,17; Rim 15,25-32; 2 Kor 9,1; Gal 2,10.
[16,5] Sk 19,21; Rim 15,26; 2 Kor 1,15-16.
[16,7] Sk 18,21.
[16,8] 15,32; Sk 18,19; 19,1-10.
[16,9] Sk 14,27; 2 Kor 2,12.
[16,10] 4,17; Sk 16,1; Sk 19,22; Flp 2,19-23.
[16,12] 1,12; 3,4-6.22; Sk 18,24-28.
[16,15] 1,16.
[16,18] 1 Sol 5,12-13.
[16,19] Sk 18,2.18.26; Rim 16,3-5.
[16,20] Rim 16,16; 2 Kor 13,12; 1 Sol 5,26; 1 Pt 5,14.
[16,21] Gal 6,11; Kol 4,18; 2 Sol 3,17.
[16,22] 12,3; Rim 9,3; Gal 1,8-9; Zjv 22,20.
[16,23] Rim 16,20.

Konzultovaná literatúra

- Gordon D. Fee, *The First Epistle to the Corinthians*. NICNT. Grand Rapids: Eerdmans, 1987.
- Joseph A. Fitzmyer, *First Corinthians: A New Translation with Introduction and Commentary*. AYB 32. Yale: University Press, 2008.
- Andreas Lindemann, *Der Erste Korintherbrief*. HNT 9/1. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010.
- Wolfgang Schrage. *Der Erste Brief an die Korinther*. Vols 1–4. EKK. Zürich: Benziger, 1991, 1995, 1999, 2001.

Róbert Lapko (ed.)

Prvý list Korint'anom. Nový preklad a krátky komentár

Vydavатели: Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i.
Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta

Prvé vydanie.

Miesto vydania: Bratislava

Rok vydania: 2023

Počet strán: 90

Návrh obálky: Matúš Imrich, S.S.L.

Publikácia patrí k výsledkom riešenia projektov:

APVV-20-0130 *Biblický text a jeho terminologické diskurzy v modernom spisovnom jazyku. Na príklade Listov apoštola Pavla.*

VEGA 2/0015/22 *Recepcia biblickej rodinnej terminológie a motívov v slovan-
skom kultúrnom prostredí.*

Pre Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, v.v.i.

a Centrum pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta vydalo
vydavateľstvo POSTOJ MEDIA, s. r. o.

Elektronická verzia

ISBN 978-80-89994-81-6

EAN 9788089994816

Centra pre štúdium biblického a blízkovýchodného sveta vyšli:

1. Amoris laetitia – Očami teológov. Róbert Lapko (ed.). 2017
2. Lingua Latina Biblica. Vysokoškolská učebnica biblickej latinčiny. Anabela Katreničová, Róbert Lapko. 2017
3. Martin Luther po päťsto rokoch. Zborník z vedeckej konferencie. Róbert Lapko (ed.). 2018
4. Biblia a mládež. Mladí ľudia, viera a rozlišovanie povolania. Zborník z vedeckej konferencie. Róbert Lapko (ed.). 2018
5. Jánovo evanjelium. Nový preklad a krátky komentár. Róbert Lapko (ed.). 2019
6. Lukášovo evanjelium. Nový preklad a krátky komentár. Róbert Lapko (ed.). 2020
7. Od čistoty k hygiene – od hygieny ku zdraviu – Metamorfózy starostlivosti o dušu a telo. Monotematický súbor štúdií. Šimon Marinčák, Rastislav Nemeč (eds). 2020
8. Lukášovo evanjelium. Nový preklad a krátky komentár. Druhé doplnené vydanie. Róbert Lapko (ed.). 2021
9. Jánovo evanjelium. Nový preklad a krátky komentár. Druhé doplnené vydanie. Róbert Lapko (ed.). 2022
10. List Rimanom. Nový preklad a krátky komentár. Róbert Lapko (ed.). 2022
11. Rodinná terminológia vybraných biblických spisov. Róbert Lapko (ed.). 2022
12. List Rimanom. Nový preklad a krátky komentár. Druhé doplnené vydanie. Róbert Lapko (ed.). 2023

